

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Л. І. Тараненко
« ___ » _____ 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 « Філологія»
на тему: «Функціонально-семантичні особливості англомовної
військової лексики в перекладацькому аспекті»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-з01мп
Бернадіна Анастасія Валеріївна _____

Науковий керівник:
проф. каф. ТППАМ, д. пед. н. Федоренко С. В. _____

Рецензент:
доц. каф. ТППНМ, к. філол. н. Дзикович О. В. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

Київ 2021

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Л. І.
Тараненко
«___» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту

Бернадіній Анастасії Валеріївни

1. Тема дисертації «Функціонально-семантичні особливості англомовної військової лексики в перекладацькому аспекті», науковий керівник дисертації: Федоренко Світлана Вікторівна, проф. каф. теорії, практики та перекладу англійської мови, д. пед. н., затверджені наказом по університету 26 жовтня 2021 р., № 3580-с.
2. Термін подання студентом дисертації: 26 листопада 2021 р.
3. Об'єкт дослідження: англомовні лексичні одиниці військової сфери.
4. Предмет дослідження: особливості творення, функціонування та перекладу англомовних лексичних одиниць військової сфери.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) охарактеризувати функційні та семантичні особливості англомовної лексики військової фахової мови;
 - 2) вивчити проблему класифікації англомовної військової лексики;

- 3) розглянути специфіку творення та функціонування стилістично маркованих лексем та лексичних інновацій у межах фахової мови військової сфери;
- 4) дослідити специфіку та труднощі військового перекладу;
- 5) здійснити перекладацький аналіз вилучених англomовних лексичних одиниць військової сфери з обраних джерел та узагальнити прийоми перекладу, застосовані при відтворенні аналізованих лексем українською мовою.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: Альманах сектору безпеки України 2012.; Безпекові аспекти політичної децентралізації в Україні: Бачення, реалії та можливі наслідки. Дослідження Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР); Журнал «Український тиждень»; Торська М., Черник П. Англо-український словник військових термінів та супутньої лексики миротворчої спрямованості; Almanac on Security Sector Governance in Ukraine 2012; Journal “Ukrainian Week”; Military.com.; Security Aspects of Political Decentralisation in Ukraine: Visions, Realities, and Possible Implications. Center for Army, Conversion and Disarmament Studies, Kyiv, 2017.

7. Орієнтовний перелік публікацій: 3 публікації (2 тез у збірниках матеріалів міжнародних наукових конференцій та 1 стаття у фаховому виданні України).

8. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2020 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2020</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2021</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2021</i>	<i>вик.</i>

Студентка _____

Анастасія БЕРНАДІНА

Науковий керівник дисертації _____

Світлана ФЕДОРЕНКО

РЕФЕРАТ

Бернадіна А. В. Функціонально-семантичні особливості англомовної військової термінології в перекладацькому аспекті. Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія». КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2021.

У кваліфікаційній роботі висвітлено функційно-семантичні особливості функціонування та перекладу англомовної лексики військової сфери. Розглянуто військову лексику як специфічний прошарок лексичних одиниць, які обслуговують військову справу, охоплюючи військово-прикладну термінологію та стилістично марковані лексичні одиниці. Аналізована лексика характеризується чіткістю, лаконічністю та функціонує для обслуговування сфери військової діяльності, актуалізуючись в інтрапрофесійних жанрах (військовій публіцистиці, військово-науковій комунікації, військово-дидактичній комунікації та документах нормативно-регулятивного характеру) та виконуючи номінативну, інформативну, представницьку, маніпулятивну та емоційно-експресивну функцію. Проаналізовано проблему класифікації англомовної військової лексики. Зокрема виділено такі класифікації у межах досліджуваного лінгвістичного феномену: за тематичними ознаками, за сферою спілкування та з точки перекладу. Розглянуто специфіку творення та функціонування стилістично маркованих лексем та лексичних інновацій у межах військової фахової мови. Здійснено перекладацький аналіз вилучених англомовних лексичних одиниць військової сфери з обраних джерел та узагальнено прийоми перекладу, застосовані при відтворенні аналізованих лексем українською мовою.

Наукова новизна роботи визначається тим, що вперше на основі системного підходу здійснено комплексне вивчення семантики й особливостей функціонування та перекладу лексичних одиниць англомовної фахової мови військової сфери.

Практичне значення здобутих результатів полягає в тому, що робота доповнює наукові знання про функційно-стилістичні характеристики військових лексичних одиниць. Запропонований погляд на актуалізацію функційного аспекту військової лексики в перекладі можна застосовувати для подальших теоретичних досліджень у галузі стилістики вузькоспеціалізованого перекладу. Отримані результати надають можливість їх використання в якості додаткового навчального матеріалу під час вивчення таких дисциплін, як лексикологія, стилістика, теорія та практика перекладу.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення дослідження було представлено на XIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (м. Київ, 2021) та II Міжнародній студентській науковій конференції «Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки» (м. Мукачево, 2021).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 3 публікаціях, з яких: 2 тез у збірниках матеріалів міжнародних наукових конференцій та 1 стаття у фаховому виданні України.

Ключові слова: *військова лексика, військова фахова мова, стилістично маркована лексика, лексичні інновації, прийоми перекладу, перекладацький аналіз.*

ABSTRACT

Bernadina A. V. Functional and semantic features of English military vocabulary in the translation aspect. Qualifying research work with the manuscript copyright. Thesis for a master's degree in specialty 035 "Philology". Igor Sikorsky KPI, Kyiv, 20021.

The qualification work highlights the functional and semantic features of the functioning and translation of English vocabulary of the military sphere. Military vocabulary is viewed as a specific layer of lexical units in the sphere of military affairs, covering military-applied terminology and stylistically marked lexical units. The vocabulary under study is characterized by clarity, conciseness, and it functions to serve the sphere of military activities, actualizing in intraprofessional genres (military journalism, military-scientific communication, military-didactic communication and regulatory documents), performing nominative, informative, representative, manipulative and emotionally expressive function. The problem of classification of English military vocabulary is analyzed. In particular, within the studied linguistic phenomenon, the following classifications are distinguished: by thematic features, by sphere of communication and from the point of view of translation. The specifics of creation and functioning of stylistically marked lexes and lexical innovations within the military specialized language are considered. The translation analysis of the English-language lexical units of the military sphere, extracted from the selected sources, is carried out, and the translation methods exploited in the reproduction of the analyzed lexical units in the Ukrainian language are generalized.

The originality of the research is determined by the fact that for the first time on the basis of a systematic approach, a comprehensive study of the semantics and features of the functioning and translation of lexical units of the English-language specialized language of the military sphere is conducted.

The practical significance of the obtained results is that the work complements scientific knowledge about the functional and stylistic characteristics of military

lexical units. The proposed view on the actualization of the functional aspect of military vocabulary in translation can be applied to further theoretical research in the field of stylistics of specialized translation. The obtained results provide an opportunity to use them as additional educational material in such disciplines as lexicology, stylistics, theory and practice of translation.

Approbation of research outcomes. The main methodological and theoretical results and conceptualities of the study were discussed at: at the XIII International Student Scientific and Practical Conference “Individual as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and teaching of foreign languages” (Kyiv, 2021) and the II International Student Scientific Conference “Modern aspects and perspective directions of science development” (Mukachevo, 2021).

Publications. The main results of the research are covered in 3 publications: 2 –in the proceedings of the international scientific conference, and 1 article in the academic professional edition of Ukraine,.

Keywords: *military vocabulary, military specialized language, stylistically marked vocabulary, lexical innovations, translation techniques, translation analysis.*

ЗМІСТ

ВСТУП		8
РОЗДІЛ 1 АНГЛОМОВНА ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА В ПАРАДИГМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ		13
1.1 Військова фахова мова як сфера функціонування військової лексики.....		13
1.2 Проблема класифікації військової лексики.....		23
Висновки до першого розділу.....		31
РОЗДІЛ 2 ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВЖИВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ...		33
2.1 Стилiстично маркованi одиницi в системi англiомовної вiйськової лексики та способи їх утворення.....		33
2.2 Лексичнi iнновацiї у складi англiомовної вiйськової лексики		40
Висновки до другого розділу.....		47
РОЗДІЛ 3 ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ		49
3.1 Специфіка та труднощі військового перекладу		49
3.2 Перекладацький аналіз загального корпусу досліджуваного матеріалу.....		54
3.2.1 Кількісний аналіз прийомів перекладу лексем, утворених морфологічних способом.....		58
3.2.2 Кількісний аналіз прийомів перекладу лексем, утворених лексико-семантичним способом.....		62
3.2.3 Кількісний аналіз прийомів перекладу фразеологічних одиниць...		63
3.3 Функційні зміни англiомовних лексичних одиниць вiйськової сфери в мові перекладу.....		65
Висновки до третього розділу.....		67
ВИСНОВКИ		70

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	81
ДОДАТКИ.....	83
Додаток А загальний корпус дослідження.....	83

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах військово-політичних реформ на тлі глобальної нестабільності, викликані різними військовими інтервенціями в країни мусульманського світу, переважно коаліціями західних країн у чолі з США, зростає інтерес до збройних сил США та їхніх союзників, в першу чергу Сполученого Королівства та інших англomовних країн Британської Співдружності. У зв'язку із тотальною мілітаризацією суспільства, що посилюється внаслідок виникнення та загострення збройних конфліктів на світовому рівні загалом та в Україні зокрема, актуальною постає проблема дослідження розвитку фахової мови військової сфери. Інтерес до цієї проблеми викликаний також і тим фактом, що військові реалії проникають у повсякденне життя та побутують у спілкуванні не лише військових, а й пересічних громадян, пронизуючи мову багатьох сфер соціального життя та відображаючи нагальні проблеми, пов'язані з оборонною справою.

Зацікавлення функційно-семантичними особливостями військової лексики та їх розгляд у лінгвістичних студіях пояснюється тим фактом, що на перший погляд типові мовні тенденції набувають унікального вираження саме в стилістично маркованих лексичних одиницях, аналіз та інтерпретація яких потребує ґрунтовного заглиблення. Проблема функціонування військової лексики у тексті стає дедалі актуальнішою із зростанням ролі функційного та антропоцентричного підходів до вивчення мовних явищ. Військова лексика розглядається у мові творів художньої літератури, у мові публіцистики, у рекламному тексті, у політичному дискурсі.

Загалом сучасні дослідження військової лексики все частіше характеризується міждисциплінарністю (лінгвокультурологічний, соціолінгвістичний, семіотичний напрями тощо), що пов'язано із сучасною

тенденцією до взаємодії різних сфер знань і до пошуку нових способів розуміння та вивчення мовних явищ.

Зазначене вище забезпечує беззаперечну актуальність аналізованої проблеми, яка зумовлюється стрімкою мілітаризацією суспільства на тлі військово-політичних реформ, спричинених загостренням збройних протистоянь світового масштабу, що слугує поштовхом до появи англomовних лексичних інновацій та широкого вживання стилістично маркованих лексичних одиниць, які потребують особливої уваги при перекладі, а тому є цікавим матеріалом для наукового дослідження.

До того ж, перекладацький аспект військової лексики наразі не є досить ґрунтовно дослідженим, тому перекладачі, застосовуючи універсальні моделі до конкретного тексту військового характеру, повинні орієнтуватися в першу чергу на дотримання військового стилю та адекватну передачу іноземних реалій. Перекладачеві, який працює з військовими документами, необхідно мати глибокі знання лінгвокультурологічного характеру, оскільки підхід до військової справи англomовних країн має суттєві відмінності, що виявляється як у структурі військових лексичних одиниць документів, у яких вони зустрічаються, так і у стилі подачі матеріалу. Крім того, у військовому перекладі в максимально концентрованому вигляді відображаються характерні риси та властивості всіх підвидів перекладу в різних сферах фахової комунікації: науковій, науково-технічній, юридичній, медичній, педагогічній та ін., але, крім того, і публіцистичного, і навіть художнього перекладу.

Фахова військова мова неодноразово була об'єктом дослідження вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, які вивчали питання, пов'язані зі шляхами, способами творення та лінгвальними й екстралінгвальними аспектами функціонування військових термінів (Дж. Алджео, І. Матюшин, Т. Михайленко, В. Кондрашов, Л. Ткачова, В. Шевчук, Н. Фоміна та ін.), визначенням військового сленгу та його перекладу (Г. Судзиловський,

П. Діксон та ін.), когнітивними чинниками функціонування військової лексики (І. Андрусак, Г. Бучина, Л. Венедиктова та ін.), різноаспектною проблематикою військового перекладу (В. Балабін, О. Ковтун, Л. Нелюбін, Г. Стрелковський та ін.).

Мета дослідження полягає у вивченні, узагальненні та систематизації наукових здобутків сучасної лінгвістичної науки у сфері функційно-стилістичної специфіки функціонування та перекладу англомовної військової лексики.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

- 1) охарактеризувати функційні та семантичні особливості англомовної лексики військової фахової мови;
- 2) вивчити проблему класифікації англомовної військової лексики;
- 3) розглянути специфіку творення та функціонування стилістично маркованих лексем та лексичних інновацій у межах фахової мови військової сфери;
- 4) дослідити специфіку та труднощі військового перекладу;
- 5) здійснити перекладацький аналіз вилучених англомовних лексичних одиниць військової сфери з обраних джерел та узагальнити прийоми перекладу, застосовані при відтворенні аналізованих лексем українською мовою.

Об'єктом дослідження є англомовні лексичні одиниці військової сфери.

Предметом дослідження є особливості творення, функціонування та перекладу англомовних лексичних одиниць військової сфери.

Матеріалом дослідження слугували 455 лексичних одиниць військової сфери, виокремлених шляхом довільної вибірки з лексикографічних джерел, інтернет-ресурсів, інтернет-журналів, науково-популярної літератури [68–77].

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні методи дослідження: *загальнонаукові – індукція, дедукція, аналіз і синтез* – для уточнення

теоретичних засад і формування висновків дослідження; *спеціальні лінгвістичні методи*: *метод дистрибутивного аналізу* – для сегментації тексту та ідентифікації лексичних одиниць; *метод аналізу словникових дефініцій* – для визначення первинного значення мовних одиниць військової сфери; *метод структурно-словотвірного аналізу* – для виявлення способів та механізмів утворення лексики військової сфери; *метод функційного аналізу* – для виявлення особливостей функціонування мовних одиниць у військовому дискурсі; *метод перекладацького аналізу* – задля аналізу текстів оригіналів та їх перекладів і докладне вивчення лінгвістичних питань, пов'язаних з відтворенням англomовної військової лексики; *метод кількісного аналізу* – для визначення частотності застосування перекладацьких трансформацій загалом та для кожного досліджуваного типу лексичних одиниць зокрема.

Наукова новизна роботи визначається тим, що вперше на основі системного підходу здійснено комплексне вивчення семантики й особливостей функціонування та перекладу лексичних одиниць англomовної фахової мови військової сфери.

Практичне значення здобутих результатів полягає в тому, що робота доповнює наукові знання про функційно-стилістичні характеристики військових лексичних одиниць. Запропонований погляд на актуалізацію функційного аспекту військової лексики в перекладі можна застосовувати для подальших теоретичних досліджень у галузі стилістики вузькоспеціалізованого перекладу. Отримані результати надають можливість їх використання в якості додаткового навчального матеріалу під час вивчення таких дисциплін, як лексикологія, стилістика, теорія та практика перекладу. Результати дослідження також можуть бути використані при підготовці студентів філологічного спрямування, зокрема військових перекладачів та мовознавців

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення дослідження було представлено на XIII Міжнародній студентській науково-

практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (м. Київ, 2021) та II Міжнародній студентській науковій конференції «Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки» (м. Мукачево, 2021).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 3 публікаціях, з яких: 2 тез у збірниках матеріалів міжнародних наукових конференцій та 1 стаття у фаховому виданні України.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (77 джерел, у тому числі 12 – іноземною мовою), одного додатку на 24 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 107 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Роботу проілюстровано 6 таблицями, 3 рисунками.

РОЗДІЛ 1

АНГЛОМОВНА ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА В ПАРАДИГМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Військова фахова мова як сфера функціонування військової лексики

З огляду на стрімке розгортання подій військово-політичного характеру в межах світової спільноти, щоденна мовленнєва діяльність пересічного індивіда все частіше послуговується лексикою військового спрямування, яка є досить специфічним прошарком словника будь-якої мови. Лексеми військової фахової мови вимагають посиленої уваги як при залученні їх до комунікації задля грамотного та правильного вживання, так і при перекладі, насамперед, якщо йдеться про військово-політичну документацію англомовних країн та Євросоюзу, що наразі вважаються провідними джерелами інформації щодо стану світової військової арени, а також науково-технічну та публіцистичну літературу, яка відображає новітні тенденції розвитку військової сфери.

Військова фахова мова як спеціальна мова, що обслуговує різні аспекти військової галузі, унормовується та функціонує задля забезпечення військової безпеки певної держави. Ця сфера взаємопов'язана з іншими сферами, як-от політичною, науково-технічною, соціокультурною.

Завдяки специфічній комунікативно-функціональній спрямованості фахова мова військової сфери оперує у межах трьох функціональних стилів мови – офіційно-ділового, публіцистичного та наукового [56]. Перевага одного з цих стилів змінюється відповідно до теми комунікації. Загалом, як стверджує Л. Туровська, на розвиток військової фахової мови впливають такі екстралінгвальні чинники, як-от соціально-економічний, соціально-комунікативний (естетичний, інтелектуальний) та історико-політичний [55, с. 35]. Інша українська філологиня І. Литовченко зазначає, цими позамовними

чинники є: рівень розвитку науки та техніки в мовному середовищі, соціально-політичні умови в лінгвістичному соціумі, термінологічна політика держави, функціональний статус державної мови та міжнародний статус національної мови [38, с. 77–78].

У сфері військової діяльності виокремлюють окремі варіанти різних комунікативних систем: військово-офіційний, військово-науковий, військово-публіцистичний, військово-художній, військовий арго, військово-історичний та інші [17]. Така варіативність здебільшого спричинена специфічним предметом діяльності у військовій сфері. Цей предмет – війна, тобто збройний конфлікт, який є соціальною небезпекою як для суспільства загалом, так і для окремих людей зокрема. Адже суспільство, яке виявляється втягнутим у війну або веде війну, починає висловлювати свої думки в специфічних для цього середовища мовних формах. При цьому більшість дослідників [9; 11; 13; 17; 41; 42; 46; 47] поділяють думку, що ті зміни на лексичному рівні, які відбуваються у фаховій військовій мові під час збройних конфліктів, мають тимчасовий характер і з відновленням мирного життя у суспільстві виходять із загального вжитку. Але ці новоутворення закріплюються мовною традицією у військовій професійній сфері спілкування.

Разом з цим указана вище варіативність використання військової лексики у текстах, які не мають відношення до опису військових подій, визначається тим, що ця лексика вказує на агресивний характер дій тих чи інших людей, на їх протистояння, яке настільки сильне, що його можна порівняти з військовим конфліктом. Прикладом може слугувати серіал «Гра престолів», який завоював престижну премію «Еммі». Військова лексика виступає в ньому як засіб передачі агресії поведінки, яка спостерігається в різних сферах життя сучасного суспільства.

Стиль сучасних військових матеріалів перестав бути однорідним. В англійських військових матеріалах зберігається дві тенденції викладу

матеріалу: або офіційно-діловою мовою з використанням громіздких, часто архаїчних фразеологізмів і конструкцій, або часом розмовною мовою [42; 43].

Військова сфера – це невід’ємна частина сучасної суспільно-політичної сфери, тому не випадково сьогодні є досить часто інтервенція військових слів і фразем у публіцистичні та художні тексти. На переконання Н. Гарбовського та Е. Мішкурова [17], з точки зору загальної типології професійного мовлення велика частина жанрів, закріплених за військовою сферою, стосується інтрапрофесійної комунікації, тобто комунікації, що не виходить за межі професійної спільноти. Інтрапрофесійні жанри в аналізованій сфері розподіляються на дві основні групи [17, с. 24]:

1) ті, які зорієнтовані на розпредмечування (військова публіцистика, військово-наукова комунікація, військово-дидактична комунікація (підручники, навчальні посібники з військової справи));

2) жанри регулятивного характеру (настанови, інструкції, накази, команди, розпорядження тощо).

Проміжну позицію займає жанр бойових статутів, який характеризується подвійною прагматичною метою, де мета оволодіння діяльністю поєднується з метою її врегулювання. Низка жанрів, закріплених за комунікацією у військовій сфері, виявляє подібні риси з жанрами інших фахових мов та, на думку Н. Гарбовського та Е. Мішкурова, охоплює насамперед військову публіцистику, військово-наукову та військово-дидактичну комунікацію [17, с. 24].

Окремо слід виділити воєнно-публіцистичні тексти. Політичні події та військові конфлікти радиться в газетах та телебаченні, при цьому журналісти використовують спеціальні терміни. Крім того, в публіцистиці тексти спрямовані на те, щоб вплинути, викликати негативне ставлення до подій, що відбуваються, або до країни, представити свідомо неправильний хід військової історії. Для публіцистичних текстів важливу роль відіграє суспільна спрямованість та передача точного соціально-політичного змісту. Також

характерним є використання кліше, газетних штампів, термінів, реалій, експресивно оцінних слів [9; 13; 26].

Військова лексика, яка вживається в публіцистичному стилі, є сукупністю лексичних одиниць, пов'язаними з усіма згаданими вище видами військової комунікації. Це можуть бути терміни, пов'язані з технічним оснащенням армії, дипломатичні терміни, так само терміни, що описують тактичні та стратегічні воєнні дії (наприклад, *operations* – воєнні дії, *target acquisition* – виявлення та фіксування цілей противника, *defences* – оборонні споруди, *infra-red devices* – інфрачервоні прилади). Їхня особливість полягає в тому, що вони розкривають поняття сучасної дійсності та відрізняються високою частотністю. Ці терміни широко відомі і зрозумілі читачеві, оскільки вони спрямовані на певне сприйняття [42].

В останні десятиліття було створено чимало словників, які намагаються з'ясувати та зафіксувати пов'язану з конкретними війнами лексику, що представлена не лише військовою термінологією, а і сленгом, який влучно характеризує кожну війну. Т. Мюррей зазначає у своїй праці про термінологію льотчиків морських винищувачів: «вивчення спеціалізованої англійської мови засвідчило, що представники збройних сил ... особливо схильні до мовної творчості», будь то солдати, моряки чи льотчики [65, с. 126]. З приводу цього суголосними є думки В. Сікетта, який стверджує, що сьогодні мало яка фахова мова може конкурувати зі спеціалізованою військовою мовою щодо «запозичення, копіювання та зміни лексики» [67, с. 13]. Військова фахова мова є надзвичайно продуктивною у цьому, що підкріплюється твердженням Т. Мюррея: «кожна криза створює свій власний словниковий склад» [65, с. 126].

Британський лексикограф Дж. Айто [61] зазначає, що будь-які технічні досягнення або політичні події, у яких беруть участь військові, спонукають до створення нового словника. Це свого роду парадокс, проте війни, незважаючи на численні руйнування, мають генеративний вплив на розвиток фахової мови

військової сфери. «Найбільш загальними тенденціями зміни в лексичній системі мови в періоди воєн будь-якого типу є активізація військової лексики в усіх функціонально-стилістичних різновидах мови; розвиток системи військової термінології; поява нових термінів, які називають нові денотати; зміна обсягу значень деяких слів спільної мови завдяки семантичним переносам (лексичним метафорам); поява неологізмів, запозичених з мови противника, часто з пейоративним значенням тощо» [17, с. 20].

Таким чином, сьогодні загальновизнаним є той факт, що військова фахова мова отримує найбільший розвиток у періоди воєнних конфліктів під впливом низки екстралінгвістичних факторів, з-поміж яких основними є: специфіка діяльності, ступінь участі у збройних конфліктах широких народних мас і відповідно ступінь трансформації способу життя всієї мовної спільності під час таких конфліктів, соціальний тип воєнних конфліктів. Щодо специфіки діяльності у військовій професійній сфері, то вона полягає насамперед у тому, що ця діяльність розгортається у ситуації постійної небезпеки, в якій від швидкості та точності скерованих дій залежить життя кожного військового. Тому така специфіка діяльності впливає і на основні риси фахової військової комунікації (стислість, лаконічність, ясність і точність) [17]. Це знаходить своє вираження у використанні певних клішованих мовних форм у текстах різних жанрів військового професійного мовлення, які покликані регламентувати військову діяльність (накази, настанови, інструкції, статuti тощо).

Слід зазначити, що характерною формою вираження приписів є пасивний стан. У військових матеріалах також особливо широко представлені інфінітивні конструкції, так як інфінітив висловлює повинність, необхідність виконання дії, категоричний наказ, додає динаміку дії.

Крім того, військові матеріали характеризуються об'єктивною модальністю, за допомогою якої підкреслюється і посилюється авторитет мовця, що займає позицію, яка дозволяє йому давати накази. Широко

застосовується модальність облігатива, наприклад: *In applying this standard, commanders and managers must take account of the mission.* – Дотримуючись положень керівництва, командири та начальники зобов'язані враховувати складність виконуваного завдання [21, с. 64].

Для військових нормативних документів характерне використання конструкцій з негативними займенниками замість конструкцій з негативними формами дієслова-присудка, наприклад: *Nothing in this Directive shall detract from, nor be construed to conflict with, the authorities and responsibilities of the Combatant Commanders.* – Положення цієї Директиви не обмежують і не вступають у конфлікт з покладеними на головнокомандувачів повноваженнями [21, с. 64].

Щодо специфіки мови, то в англомовних військових документах, як правило, вживаються: перформативні іменники (*order* (наказ), *instruction* (розпорядження), *directive* (директива) тощо); перформативні дієслова у теперішньому часі (*to assign, to establish, to inform, to provide*) та після модального дієслова *shall*, що виражає волю адресанта, наказ, розпорядження тощо, наприклад: *1. The Under Secretary of Defense (Comptroller) shall provide information to DoD components. 2. Nothing in this Directive shall detract from, nor be construed to conflict with, the authorities and responsibilities of the Combatant Commanders* [21, с. 64].

Військова організація характеризується чіткою ієрархією, яка відбивається і в комунікації: визначені ролі комунікантів «начальник – підлеглий» зумовлюють регламентованість і шаблонність спілкування, низьку аргументативність висловлень, заборону обговорення наказів і висловлення незгоди тощо. Військові документи, відносячись до інтрапрофесійного жанру, характеризуються великою кількістю скорочень і аббревіатур (наприклад: *WAC* – військовослужбовець жіночої допоміжної служби сухопутних військ; *Y* – дослідний зразок; *Z* – запланований зразок, *H* – вертоліт [41]), термінів і

професіоналізмів, які є зрозумілими лише для обмеженого кола адресатів [35, с. 38].

Загальноживані дієслова, що використовуються в англійських текстах військової сфери, набувають специфічних значень (наприклад: *to detail (for duty)* – призначати в наряд; *to develop (a position)* – розвідувати оборону; *to mount (an attack)* – переходити в наступ), утворюючи військові термінологічні одиниці. Попереднє вивчення саме таких значень особливо важливо, тому що не завжди можливо зрозуміти значення згаданих вище термінологічних словосполучень поза військовим контекстом.

Як стверджує Ю. Дуброва [21], специфічні риси спілкування у межах досліджуваної фахової мови відображаються в жорсткій структурі військової документації, жанрова приналежність якої визначається каналом зв'язку та статусно-рольовими аспектами. Військові документи наповнені спеціальною термінологією, яка відноситься як безпосередньо до військової справи, так і до різних областей техніки, яка використовується в армії. Ніякі норми живої розмовної мови і, в більшості своїй, професіоналізми, які часто виступають під терміном «військовий сленг» і які дуже широко використовуються в живому спілкуванні солдатів між собою, не використовуються в офіційних документах, але вживаються у художніх текстах та іноді в публіцистичних і науково-популярних матеріалах. Оскільки збройні сили та їх складові частини утворюють певні «субкультури або соціальні групи», які «щоденно набувають спільний досвід і навіть формують спільний світогляд», і тому від них «можна очікувати спільного мовлення» [65, с. 126]. Саме наявність військових термінів слугує першим і досить надійним критерієм, що дозволяє віднести те чи інше повідомлення до професійного мовлення у військовій сфері.

З огляду на зазначене вважаємо доцільним розглянути побіжно сутність понять «термін», «військовий термін». У сучасному мовознавстві досить важко віднайти єдине й універсальне визначення лінгвістичного феномену «термін», адже дослідники трактують його по-різному. Відомо, що основою

кожного терміна є визначення – дефініція – реалії, яку він позначає. Завдяки цьому терміни подають точну і водночас коротку характеристику того чи іншого предмета або феномена. Кожна фахова галузь знань має власні терміни, які й утворюють її термінологічну систему. Однак вивчення термінології певних галузей знань свідчить про те, що не завжди термін точно виражає певне поняття, а також він може входити до різних терміносистем. Таким чином, неоднозначність та багатоплановість поняття «термін» чітко простежується у встановленні його характерних ознак та властивостей. До дистинктивних ознак терміна відносять: специфічність вживання, дефінітивність, системність, мотивованість, відтворюваність у мовленні, номінативний характер. З іншого боку, серед важливих ознак терміна відзначається його точність, стислість, однозначність, правильна зорієнтованість на об'єкт у системі [3; 32; 42].

Щодо тлумачення військового терміна, то найбільш змістовним, на наш погляд, є визначення мовознавця В. Коровушкіна, який визначає його як «стандартну лексичну або синтаксичну номінативну одиницю з нейтральною конотацією, що позначає загальновійськове або військово-спеціальне науково-технічне поняття та є функціонально закріпленою за професійно-корпоративної сферою військової справи конкретного суспільства і відповідною військовою сферою функціонування національної мови у військовому соціумі» [32, с. 132]. Основною функцією військових термінів є номінативно-дефінітивна, тобто називання та визначення спеціального поняття [3, с. 64]. Як зазначає В. Коровушкін, «військова терміносистема – це вся сукупність військових термінів, наявних в лексичній системі літературної мови, як основна автономна форма існування національної мови» [32, с. 133].

Дослідники Л. Нелюбін, О. Дормідонтов, О. Васильченко стверджують, що «в американських військових матеріалах до 10% термінів не вирізняються однозначністю в певній галузі військової справи» [42, с. 108] (наприклад, термін *security* може перекладатися як забезпечення, засекреченість,

контррозвідка, бойове забезпечення; *survey* – артилерійська інструментальна розвідка; перевірка; топографічна зйомка; спостереження; огляд [69]. У подібних випадках військовий термін виявляється неоднорідним, що призводить до неправильного тлумачення терміна і виключає його семантичну точність. У цьому випадку мова йде про багатозначність англomовного військового терміна.

Слід також зазначити, що один і той же термін може мати в США і Сполученому Королівстві різні значення. Наприклад, *general staff* в США – це загальна частина штабу, яка входить до складу штабу сухопутних військ, що носить назву *Army Staff* (слово *Army*, незважаючи на уявну простоту, частіше перекладається не як «армія», а як сухопутні війська), а в Сполученому Королівстві – оперативно-розвідувальна частина штабу; «міністр оборони» в США – *Secretary of Defense*, а в Сполученому Королівстві – *Defence Minister*. Слово *troop* щодо армії Сполученого Королівства слід розуміти як взвод, а для армії США воно відповідає поняттю розвідувальної роти. *Squadron* для армії Сполученого Королівства слід розуміти як роту, а для армії США – розвідувальний батальйон. Існують терміни, які вживаються лише в США (*Chief of Staff* – начальник оперативного штабу).

Слушною є думка Л. Нелюбіна, О. Дормідонтова, О. Васильченко стосовно того факту, що склад англomовної військової терміносистеми постійно змінним через те, що з ужитку зникають певні слова або змінюються їхні значення та відбувається поповнення новими термінами у зв'язку з модернізацією збройних сил, появою новітнього високотехнологічного військового озброєння та техніки, нових стратегій ведення бойових дій тощо [42, с. 14–15]. Тому сучасній англійській мові військової сфери триває процес оновлення та поповнення її лексичного складу (наприклад, *spoiling attack* – контратака; *limey* – британське військове судно; *square-bashing* – муштра; *whirlybird* – гвинтокрил; *tent peg* – кілок для намету; *beltway bandit* – колишній держслужбовець; *fratricide* – ураження своїх військ; *shock and awe* –

військова доктрина США [61, с. 23–24]). З огляду на вказане постає проблема постійного глибшого вивчення різних аспектів військової лексики та відповідно її класифікації.

Функційна роль військової лексики досить різноманітна. Перш за все, лексичні одиниці цієї фахової мови виконують основну *номінативну функцію* (репрезентативну), оскільки називають певні військові поняття. Вони поповнюють термінологічні системи не лише військової галузі, а і використовуються в якості сленгізмів та професіоналізмів, виконуючи *емоційно-експресивну функцію*.

Як уже зазначалося вище у цьому підрозділі, у періоди загострення збройних конфліктів військова термінологія набуває широкого розповсюдження як в розмовній, так і в літературній мові. Велика кількість слів і словосполучень зі сфери військового офіційного мовлення (мова військових документів, бойових статутів тощо) проникає на сторінки газет і журналів, і стає зрозумілою широкому колу носіїв мови. Для військової лексики важливим засобом впливу на реципієнта є вживання дієслівно-іменних словосполучень з метою влучної характеристики бойової міці армії. У цьому виявляється *маніпулятивна функція*, яка полягає в навіюванні та спонуканні до певних роздумів та дій.

Оцінність військової лексики, перш за все, виражається в порівняно високій частотності вживання оцінних прикметників та іменників, метафоризації, фразеології. За рахунок таких прийомів семантизації відбувається трансформація та підлаштування слів з різних сфер мови до так званого військового апарату. При цьому закони мовної експресії спрацьовують як у випадку термінології, так і для сленгової лексики [19].

У сфері непрофесійного спілкування, за рамки якого останнім часом виходить військова лексика: як термінологія, так і військовий сленг, і лексичні інновації відповідної підмови, виконують *представницьку функцію*. Вони допомагають описати середовище існування військовослужбовців як

соціальної та професійної групи, а також зобразити відтінки внутрішньо групових відносин у їх вираженні на мовному рівні [19].

Таким чином, військова лексика функціонує з метою *інформування*, а також емоційного впливу на читача, послуговуючись інструментами експресивності, термінологією, неологізмами, сленгом, що дозволяє найбільш ефективно, точно й лаконічно висловлювати думку і привертати увагу, органічно поєднувати стандарт та експресію задля досягнення певних комунікативно-прагматичних цілей.

Для унаочненого сприйняття функційних тенденцій англійської військової лексики, коротко узагальнено їх у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Функції англійської військової лексики

Військова термінологія	Стилістично маркована лексика
Номінативна (репрезентативна)	
Інформативна	
Представницька	
Маніпулятивна	
Емоційно-експресивна	

Отже, сучасна англійська військова лексика інтенсивно розвивається та вдосконалюється, відображаючи стан військової науки. Під військовою лексикою розуміємо специфічний прошарок лексичних одиниць, які обслуговують особливу галузь людської діяльності – військову справу, охоплюючи військово-прикладну термінологію та емоційно-забарвлені лексичні одиниці. Військова лексика характеризується чіткістю, лаконічністю та функціонує для обслуговування сфери військової діяльності, актуалізуючись в інтрапрофесійних жанрах (військовій публіцистиці, військово-науковій комунікації, військово-дидактичній комунікації та документах регулятивного характеру) та виконуючи номінативну,

інформативну, представницьку, маніпулятивну та емоційно-експресивну функцію.

1.2 Проблема класифікації військової лексики

Загальновідомо, що класифікація може існувати у будь-якій науці, області знань або сфері діяльності людини. Значення класифікації лексичних одиниць для військової сфери є надзвичайно важливим. Оскільки саме за рахунок класифікації демонструється структура досліджуваної сфери діяльності, що розкриває її специфіку. Класифікація об'єктів сфери, яка досліджується, є традиційним методом пізнання, що базується на особливих ознаках військової лексики, з-поміж яких: зміст, структура, функції тощо.

Військова лексика є особливим прошарком лексичних одиниць, оскільки вона обслуговує особливу галузь людської діяльності – організацію збройних сил, оперативно-тактичне мистецтво ведення бойових дій, види озброєння тощо. На думку філологині І. Литовченко, у результаті використання досягнень науково-технічного прогресу відбувся якісний стрибок у розвитку засобів військової справи, який назвали військово-технічною революцією [38, с. 77–78].

В. Литовченко [37] зазначає, що лінгвістичні класифікації термінів базуються на ознаках термінологічних одиниць певної мови:

1) класифікації за семантичним змістом лексичних одиниць, на основі якої виокремлюють однозначні та багатозначні термінологічні одиниці у межах певної терміносистеми;

2) класифікації за сферою застосування лексичних одиниць: універсальні, унікальні та концептуально-авторські терміни;

3) класифікація на основі історико-лексикологічних аспектів, яка враховує наявність термінів-архаїзмів та термінів-неологізмів у межах певного історичного періоду [37, с. 158].

Класифікація за тематичними ознаками. На переконання філологині К. Ісаєвої [27], військова термінологія, подібно військовій фаховій мові, розподіляється на групи відповідно до певної сфери свого застосування, як-от: тактичну, військово-організаційну, військово-технічну (за родами військ та видами збройних сил) термінологію. Дослідниця також вказує на термінологічні групи за тематичною ознакою, з-поміж яких: військові команди; військово-технічні терміни; тактичні терміни; військово-адміністративні терміни; військово-топографічні терміни; військово-інженерні терміни тощо [27, с. 31]. Суголосними є думки Г. Стрелковського, який зазначає, що потрібно розрізняти терміни тактичні, організаційні, військово-технічні, а також терміни, які стосуються різних родів військ та видів збройних сил, тобто відносяться до різних сфер військової діяльності. У межах кожної із цих сфер значення терміну є цілком однозначним [53, с. 83]. Подібним чином З. Дубинець з-поміж військової лексики розрізняє: 1) назви осіб, пов'язаних з військовою справою; 2) назви зброї, військового спорядження та регалій; 3) назви збройних сил, військових одиниць, стратегій та тактик ведення бойових дій та їх наслідки [22, с. 169].

Зокрема Г. Бучина [8, с. 56–58] виділяє три ключові тематичні групи у складі військової лексики:

1) група «армія як інструмент держави», до якої входять підгрупи «військова політика держави» (стан міждержавних та внутрішньодержавних відносин, мілітаризм, військова доктрина держави тощо) та «військові дії армії» (учасники воєнних дій та їх розташування час бою, військовополонені, військова стратегія, військова тактика тощо);

2) група «армія як соціальний інститут» (підгрупи: «роди військ», «військові одиниці», «військові установи», «представники певного роду військ», «особовий склад», «обмундирування та спорядження», «військова служба»);

3) група «озброєння та технічне оснащення армії», що охоплює підгрупи «озброєння армії» (стрілецька зброя, польова артилерія, ракетні системи, частини вогнепальної зброї, вогнепальна зброя) та «технічне оснащення армії» (наземні та підземні споруди, бойові вертольоти, тактична авіація, бронетанкова техніка, надводні кораблі та підводні човни, військові машини).

Український дослідник мови військової сфери Ю. Лукіяничук [39] також пропонує тематичну класифікацію військових термінів, зокрема відповідно до видів та родів Збройних Сил:

1. Терміни Сухопутних військ (з-поміж яких терміни механізованих, танкових, аеромобільних, ракетних та інших військ: *field artillery* – польова артилерія);

2. Терміни Військово-морських Сил (з-поміж яких терміни надводних, підводних сил тощо: *landing craft* – десантний корабель);

3. Терміни Військово-повітряних Сил (з-поміж яких терміни винищувальної, розвідувальної, штурмової, військово-транспортної авіації тощо: *bomber* – бомбардувальник);

4. Терміни Військ зв'язку (*signal operations center* – вузол зв'язку);

5. Терміни Інженерних військ (*combat engineer support* – інженерне забезпечення бойових дій).

Класифікація за сферою спілкування [1; 9; 26; 41; 42; 47]. Розглядаючи військову лексику як слова та словосполучення, що є засобами позначення військових понять у різних сферах спілкування, А. Аксьонов [1] виокремлює в ній три основні складники: **військову термінологію, неофіційні еквіваленти військових термінів та військові арготизми**. Вчений вважає, що військові терміни не відтворюють суб'єктивну оцінку об'єкта мови, їхнє вживання обмежене офіційною військовою літературою. Неофіційні еквіваленти військових термінів мають певну суб'єктивність, тому що створюються окремими військовими спеціалістами для називання військових понять, які вже мають офіційно закріплені за ними визначення. Військові

арготизми характеризує насичене емоційне забарвлення. Вони є експресивним еквівалентом військових термінів і менш активно позначають нові військові поняття [1].

Подібним чином згруповує військову лексику англійської мови українська дослідниця В. Погонєць:

- 1) термінологічна лексика (цю підгрупу представлено термінами);
- 2) професійна лексика (охоплює професіоналізми);
- 3) специфічна лексика певних соціальних груп (включає жаргонізми) [47, с. 67–70].

Відповідно до ступеня спеціалізації значення лексичних одиниць мовознавці [7, с. 22–23; 45] виокремлюють три основні групи термінів:

1. *Загальнонаукові терміни*, тобто терміни, які вживаються у терміносистемах практично всіх галузей знань, наприклад: *система, теорія, аналіз*. Варто відзначити, що ці терміни в межах певної термінологічної системи здатні до конкретизації свого значення (наприклад: *collective protection* – колективний захист громадян під час воєнних дій).

2. *Міжгалузеві терміни* – це терміни, які вживаються в декількох галузях. Ці галузі не обов'язково можуть бути спорідненими. Наприклад: слово *switch* в електротехніці має такі значення, як-от *вимикач, перемикач*; у галузі інформаційних технологій – *свіч*; у галузі телекомунікацій – *перемикач, комутатор, ключ*; в економіці – *банківська операція зі зміною рахунку*; у фізиці – *вимикач, ключ*; в інженерії – *селектор, модулятор*; у будівництві – *реле* тощо.

3. *Вузькогалузеві терміни* – це терміни, які притаманні лише певній галузі, наприклад: *conventional and nuclear fires* – ведення вогню звичайними та ядерними боєприпасами.

Є. Єліна [23], аналізуючи лексичний склад мови військовослужбовців, вважає, що спеціальна військова лексика охоплює **військову термінологію, військово-командні, військово-ритуальні термінологічні одиниці**. Як

стверджує дослідниця, військова термінологія включає вузькі, власне військові терміни, термінологізовані одиниці, загальноновживані терміни, терміносполучення та жаргонізми [23, с. 15].

Зокрема Л. Нелюбін, О. Дормідонтов, О. Васильченко [42] розглядають англomовну військову лексику з позиції військового перекладу. Вони систематизують військову лексику у три основні групи:

- військову термінологію,
- військово-технічну термінологію,
- емоційно забарвлену військову лексику [42, с. 13].

У розумінні військового терміна ці дослідники виходять із лінгвістичного уявлення про терміни як слова і словосполучення спеціальної мови, створені або запозичені для точного визначення спеціальних понять та позначення спеціальних предметів у певній галузі знань. Військова термінологія визначає поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, засобами ведення збройної боротьби. Військово-технічна термінологія складається з науково-технічних термінів. Військові та військово-технічні терміни обіймають значний обсяг військової лексики, тому що містять максимальне змістове навантаження. Емоційно забарвлена військова лексика – це слова та словосполучення, що вживаються у мовному спілкуванні військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів.

У мові бойових документів спостерігається також спеціальна військова фразеологія – це змінно-стійкі та стійкі словосполучення, які нечасто вживаються у літературній мові та наявні у сфері мовного спілкування з військової тематики. Наприклад, змінно-стійкі сполучення (*to lift fire* – переносити вогонь), кодовані стійкі сполучення, що виникають у результаті прихованого управління військами (*mayday* – міжнародний сигнал небезпеки), команди (*general alarm* – сигнал загальної тривоги), військові афоризми,

прислів'я, сленг, вульгаризми (*be quick on the draw* – миттєво реагувати, *have sand in one's hair* – мати досвід бойових дій у пустелі) [42, с. 116–117].

Деякі мовознавці [3; 50] у військовій лексиці виокремлюють не три основні групи, а лише дві, з-поміж яких:

- термінологічна спеціальна лексика,
- професійна загальнонавчана лексика (або її ще називають військово-побутовою лексикою [3, с. 63]).

Остання із зазначених вище слугує спеціальною мовною сферою, функціонуючи між термінологічною та загальнонавчаною лексикою. Оскільки військова діяльність розподіляється на окремі сфери, відповідно відбувається виділення термінології тактичної, військово-організаційної, військово-технічної, термінології за родами військ, яка функціонує у своєму напрямі за всіма параметрами мовної підтримки поруч зі субстандартною лексикою [19].

Таким чином, з точки зору сфери спілкування, узагальнюємо поділ англomовної військової лексики на такі дві групи:

1. Військово-прикладну термінологію, що охоплює:
 - а) офіційну / статутну термінологію (наприклад, *barreled weapon* (стволова зброя);
 - б) нестатутну термінологію, яка вживається в усному мовленні військовослужбовців та в деяких видах військової літератури, але не є офіційно прийнятою (наприклад, *firing bomb mortars* (бомбомет)).
2. Стилiстично марковані лексичні одиниці, які, як правило, є стилістичними синонімами відповідних військових термінів (наприклад: *leatherneck* (морський піхотинець), *up-hill struggle* (важкий бій); *Doom's Day weapon* (термоядерна зброя); *cloak and dagger service* (секретна служба); *silent service* (підводний флот)).

Класифікація з точки зору перекладу англomовної військової термінології, яку пропонують різні лінгвісти Л. Нелюбін, О. Дормідонтов,

О. Васильченко [42], розподіляючи всі англомовні військові терміни на три групи відповідно до труднощів їх перекладу:

1) терміни на позначення реалій дійсності іншої культури, ідентичні реаліям в рідній країні, наприклад: *public safety* – громадська безпека. Розуміння та переклад термінів цієї групи не викликає особливих труднощів:

а) в якості еквівалента виступає термін, форма якого пов'язана з формою англійського терміну; це так звані інтернаціональні терміни: *battery* – батарея;

б) в якості еквівалента виступає термін, форма якого не пов'язана з формою англійського терміну: *colonel* – полковник;

в) багатоконпонентний англійський термін, який складається з декількох слів, перекладається терміном, компоненти якого співпадають за формою та значенням з відповідними компонентами англомовного терміна, наприклад: *mechanized brigade* – механізована бригада;

г) загальне значення багатоконпонентного англійського терміну повністю співпадає зі значенням відповідника, проте окремі його компонент відрізняються: *prone position* – положення лежачи;

2) терміни на позначення реалій дійсності іншої культури, відсутні в країні проживання, які мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти у мові перекладу, наприклад: *Quadrennial Defense Review* – чотирирічний оборонний огляд (програма реформування та розвитку ЗС США). Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом підбору відповідних аналогів шляхом адекватної заміни. Важливе значення при перекладі термінів даної групи має контекст, який допомагає вивести загальне значення терміна із значень його компонентів;

3) терміни на позначення реалій дійсності іншої культури, відсутні в рідній країні, які не мають загальноприйнятих термінологічних еквівалентів у мові перекладу, наприклад: *alert hangar* – ангар вильоту по тривозі. Переклад таких термінів представляє найбільшу складність оскільки правильний

переклад не може бути здійснений без детального аналізу значення компонентів. Переклад таких термінів забезпечується шляхом:

- а) опису значення англійського терміну, наприклад: *attack problem* – тактична задача по веденню наступального бою;
- б) дослівного перекладу, наприклад: *first-lieutenant* – перший лейтенант;
- в) часткової або повної транслітерації, наприклад: *master sergeant* – майстер-сержант;
- г) транслітерації та дослівного перекладу, наприклад: *chief master sergeant* – головний майстер-сержант;
- д) транскрибування наприклад: *ensign* – енсин;
- е) транскрибування та перекладу, наприклад: *warrant officer* – ворент-офіцер [42, с. 15–16].

Отже, сьогодні існує різноманіття поглядів на проблематику класифікації англомовної військової лексики. Здійснений аналіз наукових праць дозволив виділити такі класифікації у межах досліджуваного лінгвістичного феномену: за тематичними ознаками, за сферою спілкування та з точки зору перекладу. Кожна з цих класифікацій є вагомим внеском у сучасну лінгвістичну науку, окреслюючи певний аспект англомовної військової лексики.

Висновки до першого розділу

Встановлено, що військова фахова мова як спеціальна мова обслуговує різні аспекти військової сфери. Завдяки специфічній комунікативно-функційній спрямованості фахова мова військової сфери оперує у межах трьох функціональних стилів мови – офіційно-ділового, публіцистичного та наукового. Перевага одного з цих стилів змінюється відповідно до теми комунікації. На розвиток військової фахової мови впливають такі

екстралінгвістичні чинники, як-от: соціально-економічний, соціально-комунікативний (естетичний, інтелектуальний) та історико-політичний.

Окреслено інтрапрофесійні жанри у військовій сфері, які розподіляються на дві основні групи: ті, які зорієнтовані на розпредмечування (військова публіцистика, військово-наукова комунікація, військово-дидактична комунікація (підручники, навчальні посібники з військової справи)); жанри регулятивного характеру (настанови, інструкції, накази, команди, розпорядження тощо). Проміжну позицію займає жанр бойових статутів, який характеризується подвійною прагматичною метою, де мета оволодіння діяльністю поєднується з метою її врегулювання. Низка жанрів, закріплених за комунікацією у військовій сфері, виявляє подібні риси з жанрами інших фахових мов та охоплює насамперед військову публіцистику, військово-наукову та військово-дидактичну комунікацію.

Англомовна фахова мова військової галузі становить складне поєднання специфічної військової термінології та стилістично маркованої лексики. Обидва складники зазнають безперервного розвитку та вдосконалення за рахунок появи нових військових реалій та понять. Військова лексика характеризується чіткістю, лаконічністю, логічністю та послідовністю, та існує для обслуговування військової сфери діяльності. У функційному плані військова лексика наслідує загальномовні традиції, поєднуючи номінативну, інформативну, представницьку, маніпулятивну та емоційно-експресивну функції.

Здійснений аналіз дозволив виділити такі класифікації у межах досліджуваного лінгвістичного феномену: за тематичними ознаками, за сферою спілкування та з точки зору труднощів розуміння лексичних одиниць та їх перекладу.

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВЖИВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ

2.1 Стилiстично маркованi одиницi в системi англiомовної вiйськової лексики та способи їх утворення

Загальновiдомо, що мовнi засоби використовуються в рiзних сферах людської дiяльностi, а вiд ефективностi їх вживання залежить бiльший або менший ефект комунiкативної доцiльностi. Дiєве застосування мовного засобу дозволяє точнiше висловити думку, чiткiше передати почуття, настрiй мовця i його ставлення до того, про що йде мова. «Мовний засiб сам по собi є комунiкативно значущим: вiн називає, класифiкує предмети, явища (вiдносить позначене до того чи iншого класу понять), надає певну iнформацiю про предмети, явища об'єктивного свiту, про їхнi зв'язки, про їх взаємодiю» [31, с. 40]. В актах мовної дiяльностi мовнi засоби набувають здатностi надавати додаткову iнформацiю, яка накладається на предметно-логiчний змiст мовних засобiв, визначених характером комунiкативного завдання.

Таким чином, те осмислення, яке виникає при використаннi мовних засобiв у суспiльно стимульованих комунiкативних актах (при цьому можуть мати мiсце суб'єктивнi аспекти – намiр, настрiй, емоцiйний стан мовця), є стилiстичною якiстю як похiдне тiєї функцiї, тiєї ролi, яку виконує той чи iнший засiб у тiй чи iншiй сферi спiлкування [31]. У сучаснiй лiнгвiстицi бiльшiсть учених подiляють думку, що стилiстика є «вченням про найбільш ефективнi форми вираження думки i почуттiв, про виразнi засоби мови, про доцiльний вiдбiр i комбiнування засобiв мови у певних сферах спiлкування, про закономірностi вживання мовних одиниць в актах комунiкативної дiяльностi» [31, с. 10].

Стилістичне забарвлення тексту досягається переважним уживанням тих чи інших мовних засобів, поділяючись на експресивно-стилістичне та на функційно-стилістичне. Останнє вказує на сферу застосування мовних засобів та передбачає, що стилістична характеристика як вираз експресії включає набір мовних засобів, переважно вживаних у текстах певного функційного призначення. Своєю чергою, вчені-лінгвісти розглядають стилістичну функцію як виявлення у слові нових семантичних або емоційно-експресивних відтінків [60].

У сучасних умовах загального глобалізованого інформаційного простору сфера вживання військової лексики не обмежується використанням її лише фахівцями військової сфери. Сьогодні військова лексика перестає функціонувати тільки у вузькоспеціальних контекстах, вона наявна в повсякденному вжитку політиків, журналістів, дипломатів, а також пересічних громадян завдяки глобалізованому інформаційному простору, в якому одна з основних ролей у розповсюдженні інформації належить засобам масової інформації.

Як зазначалося в першому розділі нашого дослідження, крім термінів, до англійської військової лексики входять стилістично марковані слова та словосполучення. Наприклад, на позначення українськомовного поняття «просуватися, можуть використовуватися такі англійські емоційно забарвлені синоніми: *to dash*, *to forge ahead*, *to spear-head*, *to steamroll*, *to sweep* та ін. [43, с. 179]. Іншим прикладом емоційно забарвлених одиниць можуть слугувати англійські слова та вирази *to crush (forward)*, *to fight one's way forward*, *to knife ahead*, *to pound forward*, *to slash slice* та ін. на позначення українськомовного поняття «просуватися з боями» [43].

Для утворення емоційно оцінної лексики використовуються, по-перше, загальноживані слова, які досить часто не мають відношення до військової справи, і, по-друге, вирази, що охоплюють загальновідомі військові термінологічні одиниці (наприклад, *leatherneck* – морський піхотинець, *brass*

hat – генерал). Емоційно забарвлені слова і словосполучення у складі військової лексики характеризуються тим, що :

- ці лексичні одиниці виникають здебільшого з-поміж особового складу збройних сил англomовних країн і певною мірою є незрозумілими при використанні поза межами збройних сил, але вони можуть розширювати сферу свого вживання завдяки широкому діапазону комунікативної взаємодії в сучасному інформаційному просторі;

- включає лексичні одиниці різноманітного емоційного забарвлення;

- серед цих лексичних одиниць переважають лексико-фразеологічні одиниці, які не зрозумілі або мало зрозумілі для людей, не пов'язаних з військовою галуззю [26].

Зазвичай стилістично марковану військову лексику розподіляють на розмовну лексику, військові неологізми та військовий сленг. Останній, охоплюючи майже всі сфери військової діяльності, представлений лексичними одиницями, які «мають яскраве емоційно-оцінкове забарвлення, що відображають військовий побут і реалії, що використовуються здебільшого у військових колах, але відомі всім носіям мови та вживані в процесі комунікації для експресивної функції, а не з метою кодування мови» [6, с. 34].

Військовий сленг, у порівнянні із загальноновживаною лексикою, вирізняється такими характеристиками, як-от:

- використанням вузькоспеціальної військової термінологічних одиниць у переносних значеннях, а також при словотворенні різного виду;

- використанням скорочених форм;

- запозиченням з гангстерського жаргону;

- більш інтенсивним процесом запозичення з іноземних мов;

- різко специфічним емоційним забарвленням, здебільшого негативним згрубілим забарвленням [26, с. 58].

Військовий сленг досить широко використовується у збройних силах США та Великої Британії, при цьому спостерігається низка відмінностей у

його вживанні представниками різних країн [59, с. 152]. Не можна не помітити, що велика кількість слів і словосполучень цієї частини лексики є спільними для обох армій. Наприклад: *do a never* – ледарювати, симулювати, *flea bag* – ліжка в казармі; *high hat* – льотчик-професіонал.

Однак при зіставленні американських і британських військових сленгізмів виявляється значна кількість і відмінностей. Так, деякі з них можуть вживатися в збройних силах США і бути невідомими у британській армії та навпаки. Іноді це пояснюється відмінностями в організації та технічному оснащенні армій цих країн. Так, в Англії немає звання другого лейтенанта, тому немає сленгізму *Jeeter, 2-ond John, Shavetail, etc.*, які вживаються в армії США. У британській армії не вживаються слова *loot, lieut, lute*, оскільки вони є скороченнями американського варіанта слова лейтенант [lu'tenənt], в британській армії це слово вимовляється інакше [leftenənt]. В армії США не вживається словосполучення *one ripper* – лейтенант (*rip* – зірочка на погонах англійського лейтенанта) [26].

Слід зазначити, що словотвір у досліджуваній галузі принципово не відрізняється від словотвору в літературній англійській мові. Відповідно до способу словотвору військова лексика поділяється на такі два основні види:

1. Слова та словосполучення, утворені шляхом перенесення значень (лексико-семантичне словотворення); наприклад: *zebra* – сержант, *ham* – радист, *armor* – каска, *match box* – транспортно-десантний планер, *dying man's dinner* – недоторканий запас продовольства, *mud crusher* – піхотинець, *dug-in job* – тилова посада. Слід указати на незрозумілість цієї категорії лексики з огляду на її образність для пересічних людей, що зумовлено як специфікою багатьох професійних реалій, так і особливими формами позначень цих реалій у межах військової сфери. Деякі англомовні військові сленгізми, пов'язуючи певні поняття з особливою звуковою формою, утворилися в результаті звуконаслідування. Наприклад, *crump* – розрив снаряда; *whiz-bang* – снаряд із високою початковою швидкістю. Процес утворення нових слів

американського військового сленгу характеризується порівняно широким використанням подвоєння, яке нерідко поєднується зі звуконаслідуванням. Наприклад: *Charlie-Charlie* – вертоліт управління десантом; *chop-chop* – пайка, їжа; *corper-dropper* – пістолет; *ding-dong* – бої зі змінним успіхом.

2. Слова та словосполучення, утворені шляхом словоскладання, афіксації, скорочення, конверсії (морфологічне словотворення). Зазначимо, що більшість англомовних військових одиниць, сленгізмів у тому числі, утворюються за допомогою цього словотвору [11].

Утворення деяких сленгізмів обумовлено їх фонетичним та семантичним зв'язком з іншими лексико-фразеологічними одиницями. Наприклад, в англомовному терміні *squadron leader* (майор англійських військово-повітряних сил) друге слово в його складі за своїм звучанням асоціюється зі словом *bleeder* (той, що пускає кров). У результаті виникає нове військове утворення *squadron bleeder* – жорстокий командир ескадрильї. Іншим подібним прикладом слугує термін *brigadier general* – бригадний генерал, де перші три літери (*bri-*) в його першому слові замінюються на *gig* (порушення). У такий спосіб з'являється нове словосполучення *gigadier general*, яке позначає те ж саме, але з зовсім іншим емоційним відтінком, а саме – це генерал, який постійно роздає стягнення. Іншим способом словотвору англомовних військових сленгізмів є афіксація (наприклад, *sun downer* (той, що йде з частини із заходом сонця) – прискіпливий командир; *two striper* (той, що носить дві смуги) – капрал армії США) [11].

Також значне місце у складі цього прошарку англомовної військової лексики займають скорочення певних слів і словосполучень. Наприклад, *sub* від *submarine*; *heli* або *copter* – вертоліт (від *helicopter*); *serge* (від *sergeant*) – сержант; *noncom* (від *noncommissioned officer*) – сержант. Загальновідомо, що ініціатива скорочення окремих слів йде від тих груп людей, які найчастіше вживають ці слова в усному або письмовому мовленні, зокрема в листуванні.

Слід зазначити, що скорочення особливо характерні для військових документів, що є однією з основних стилістичних особливостей цього виду військових матеріалів. Однак, суттєва різниця у застосуванні скорочень полягає в тому, що при їх використанні в офіційних документах не переслідується жодних експресивних цілей, тоді як у розмовній мові вони набувають емоційного забарвлення. При цьому сьогодні досить часто в англійських військових документах спостерігається переосмислення деяких скорочень у напрямі їх емоційного забарвлення. Наприклад: *GI* – солдат армії США або військовий льотчик у США (походить від *Government Issue* – державного зразка); *G2* – настирлива цікавість, стеження (походить від назви розвідувального відділення).

Розшифрування аббревіатур шляхом підстановки різних значень замість складених літер аббревіатур іноді спричинює різні жартівливі та іронічні тлумачення. Наприклад, *PFC (Private First Class)* жартома розшифровують, як *Pushing for Corporal* – той, що прагне вислужитися до звання капрала. Іноді вимова скорочень викликає асоціації з певними словами та поняттями, в результаті чого виникають нові лексичні одиниці. Наприклад, скорочення *CB – Construction Battalion* – інженерно-будівельний батальйон ВМС при вимові звучить подібно до словосполучення *sea bea* – морська бджола, яке стало емоційно забарвленим синонімом терміну *construction battalion*.

Скорочення іноді використовуються задля створення кодованих скорочених назв певного секретного озброєння, тактичних прийомів тощо (наприклад, *Asdic (Antisubmarine Detection Investigation Committee)* – гідролокатор). Деякі аббревіатури вживають у ролі евфемізмів замість лайливих слів і вульгаризмів. Наприклад, *DYF (damn young fool)* – молодий офіцер; *SNAFU (situation normal all fouled up)* – плутанина, безлад.

Утворення нових емоційно забарвлених слів шляхом конверсії у військовому сленгу виникає у тих випадках, коли при конверсії одночасно відбувається перенесення значення. Наприклад, словосполучення *Purple Heart*

означає медаль, що видається в армії США при пораненні, яке отримано під час бойових дій, вживається як дієслово на позначення поняття «поранити»; *bromo* – назва таблеток від головного болю, які під час розчинення шиплять, і *bromo an engine* – «газувати», підвищувати оберти двигуна. Відоме скорочення *AWOL (absent without leave)* – той, що у самовільній відлучці, може вживатися у ролі дієслова зі значенням «перебувати у самовільній відлучці».

Особливим шляхом поповнення військового сленгу в англійській мові є результат того, що військовослужбовці, перебуваючи на території іноземних держав, у своїй практичній діяльності мають справу з іноземними мовами та засвоюють їх окремі слова та словосполучення. Як правило, це запозичення призводить до виникнення нових емоційно забарвлених синонімів певних слів літературної англійської мови.

Щодо запозичення з іноземних мов, то емоційне забарвлення запозиченого іноземного слова у складі англомовного військового сленгу виникає тоді, коли із запозиченим іноземним словом пов'язуються певні емоційні асоціації. Наприклад, зі словом *bundook* – гвинтівка, запозиченим англійською армією з мови хінді, пов'язане зарозуміле ставлення військ англійських колонізаторів не тільки до пригніченої нації, а й до її мови. Інші іноземні запозичення у цій групі звучать як гумористичні варіанти деяких слів англійської мови і мають специфічні емоційні відтінки. Наприклад, слово *bolo* – запозичене з іспанської мови, де воно означає кривий ніж. В англійській мові у військовій сфері воно означає «поганий стрілець». Найчастіше, запозичені іноземні слова навмисне перекручуються та спотворюються [26].

Таким чином, склад стилістично маркованої військової лексики, яку розподіляють на розмовну лексику, військові неологізми та військовий сленг, поповнюється шляхом словотвору (лексико-семантичного та морфологічного), утворення стійких фразеологічних словосполучень та за рахунок іншомовних запозичень.

2.2 Лексичні інновації у складі англомовної військової лексики

Кожний новий етап розвитку суспільства супроводжується новими поглядами на оточуючий світ, на вдосконалення методів його пізнання, а новий тип «світорозуміння» потребує нових понять і, відповідно, нових номінаційних засобів. Тому розвиток словникового складу завжди відображає розвиток суспільства, постійно поповнюючись новоутвореннями, які відображають екстралінгвістичні трансформації. І на кожному етапі суспільного розвитку можна виокремити певні сфери, які розвиваються динамічніше порівняно з іншими, слугуючи не лише «джерелами» нової лексики, а і сферами зародження певних тенденцій у лексико-семантичній та словотворчій системах мови взагалі [18, с. 111]. До таких сфер належить військова фахова мова. Адже в сучасних умовах саме в її межах спостерігаються вагомні новаторські кроки не лише з боку реформування збройних сил, тренування військ та розробки новітнього технічного забезпечення, а й у питанні мовного та мовленнєвого оформлення інновацій та їх коректного застосування в комунікативному середовищі.

Загальновідомо в сучасних мовознавчих колах, що лінгвістичне поняття «неологізм», або так звана «лексична інновація» охоплює широке коло явищ на лексико-семантичному рівні мови, а проблеми вивчення неології набувають особливої ваги у зв'язку з новими тенденціями в розвитку сучасної англійської мови [36, с. 214]. Усі визначення терміну «інновація» головним чином спираються на положення про процес створення, освоєння і поширення чогось нового.

Українські мовознавці Ю. Зацний й А. Янков *лексичними інноваціями* пропонують називати слова чи словосполучення або нові значення чи відтінки значень слів, які з'являються в мові впродовж певного часу, які носії мови вважають новими і які поступово входять до системи мови, а також нові

запозичення з інших мов чи варіантів мов та актуалізація досі непродуктивних лексичних одиниць [25, с. 253].

У сучасній лінгвістиці неологізацію словника трактують не лише як появу нових слів, а й як процес, який містить внутрішні та зовнішні запозичення, семантичні трансформації слів, утворення нових стійких словосполучень, актуалізацію в певний період тих чи інших фразеологічних одиниць. Процес неологізації характерний для всіх прошарків словникового складу будь-якої мови, тому військова фахова мова не є винятком. Під *військовою лексичною інновацією* розуміємо нові лексичні одиниці або нові їх значення чи відтінки значень, які з'явилися в мові під впливом здебільшого екстралінгвістичних чинників, утілюючи мовне позначення новаторських процесів військової сфери в різних способах її вираження, а також запозичення, покликані відображати реалії збройних сил інших країн та військового устрою загалом.

Дослідники Ю. Зацний й А. Янков [25] виокремлюють *фразеологічні* (нові стійкі словосполучення), *семантичні* (нові лексико-семантичні варіанти слів або нові семантичні варіанти стійких словосполучень), *словотвірні* (одиниці з новими словотворчими елементами) лексичні інновації. Крім цього, лексичний склад будь-якої мови може поповнюватися і шляхом *запозичень*. Своєю чергою В. Заботкіна [24] виділяє три типи лексичних інновацій: *власне інновації*, *трансномінації* та *семантичні інновації*. Утворення лексичних інновацій відбувається шляхом словникового розширення (конверсії, основоскладання, лексикалізації, скорочення, запозичення) та семантичного розширення (поява нових значень у вже існуючих слів певної мови) [24, с. 7–8].

Вітчизняна лінгвістика послуговується двома різновидами *лексичних інновацій* за способом входження в мову: лексичні (новотвори або запозичення) і семантичні (нові значення вже відомих слів). Не залишають поза увагою й існування оказіоналізмів у сфері неології – індивідуально-

авторських новотворів або нових значень відомих слів, які належать до *стилістичних* неологізмів. Серед способів творення неологізмів креацію, деривацію різних типів (морфологічну і неморфологічну), калькування, запозичення, актуалізацію застарілих слів або одиниць різних терміносистем, жаргонів, аргю тощо. Формування нових значень відбувається, як зазначає шляхом метонімізації, метафоризації, семантичної конденсації, каламбуру.

Д. Василенко [13] пропонує класифікувати військові лексичні інновації на основі таких критеріїв, як новизна форми та зміст лексичної або фразеологічної одиниці й спосіб її введення в мову. Внаслідок інноваційних процесів, що відбуваються у сфері військової лексики, військова фахова мова збагачується:

1. Морфологічними неологізмами (морфологічна деривація): афіксація (*de + alert – dealert* – вийти зі стану бойової готовності), словоскладання (*battle + rattle – battle-rattle* – на повну); скорочення (*bilateral – bilat* – двосторонні переговори між військовими та місцевим населенням), аббревіація (*BOF – base of fire* – вогнева група), акронімізація (*KA-BAR* – бойовий ніж), телескопія (*survive + ability – survivability* – збереження боєздатності) [13, с. 6].

На переконання Д. Василенка, протягом ХХ – початку ХХІ століття головним способом словотвору у сфері військової лексики залишається *словоскладання*. Словотвірна модель $N + N = N$ надає широкі можливості для номінації предметів і явищ дійсності, характеризує їх і співвідноситься одночасно з двома предметами, ознаки яких має той предмет, що отримує назву. Серед нових військових складних двокомпонентних лексем поширеними є лексичні одиниці, утворені за моделлю $Adj + N = N$. Цей тип словоскладання є продуктивним у сфері військової термінології, а також у субстандартній лексиці. Нові слова, що виникають завдяки скороченню, побудовані на основі існуючого лексико-граматичного матеріалу та

відповідно до закономірностей словотворення англійської мови. Відбувається лише структурна трансформація лексичних одиниць [13, с. 8].

Продуктивним способом словотвору у військовій фаховій мові є *телескопія*. За характером скорочення вихідних слів військові телескопізми розподіляються за декількома групами:

1) повні слова-злитки (*military + bureaucrat = milicrat* – військовий чиновник);

2) часткові слова-злитки (*homing + bomb = hobo* – бомба із системою самонаведення; *robot + bomb = robomb* – робобомба (роботизована бомба)).

2. Семантичними неологізмами (існуюча форма, нове значення): на основі метонімізації (*kevlar* – кевларовий шолом (від матеріалу)), метафоризації (*splash* – удар по ворожому літаку), каламбуру (*Scandinavia – Scudinavia* – територія західного Іраку, з якої відбувався запуск ракет «Скад») [13, с. 6].

Поповнення словникового складу англійської мови здійснюється значною мірою шляхом *семантичної деривації*, у процесі якої відбуваються зміни семантики вихідних одиниць. Нова військова лексика виникає внаслідок метафоричного переосмислення вже відомих лексичних одиниць, які переходять до сфери військової термінології та сленгізмів на позначення:

1) військовослужбовців: *pathfinder* – пілот літака наведення, *Casper* – солдат, який уникає роботи;

2) військових дій: *extract* – евакуювати, *hammer time* – час здійснення атаки;

3) зброї, боєприпасів: *soft bomb* – бомба, що виводить з ладу лінії електропередач;

4) військової техніки: *battle star* – військовий супутник, *whale* – танкер;

5) приладів, обладнання: *hunter-killer satellite* – супутник-випищувач;

б) споруд, укриття: *atomic cemetery* – могильник ядерних відходів [13, с. 10].

Джерелами метафоризації в англomовній військовій термінологічній та субстандартній лексиці стають лексичні одиниці, що належать до таких груп, як-от:

1) антропоморфізми: *wingman* – другий літак у бойовому ряду, *slide-rule general* – військовий вищого рангу, який віддає перевагу високотехнологічним видам зброї та новітнім тактиками ведення бою;

2) зооморфізми: *caterpillar ordnance* – гусенична артилерія;

3) артефакти: *chocolate chips* – уніформа з плямами шоколадного кольору.

Метафоричний перенос у військових неологізмах заснований на візуальних характеристиках, таких як:

1) зовнішній вигляд: *bubble* – гелікоптер;

2) спосіб дії: *beehive* – артилерійський вогонь;

3) функції: *driver* – пілот;

4) розмір: *big belly* – відсік літака-бомбардувальника;

5) кольорові або світлові характеристики: *black pill* – снаряд.

При створенні військової термінологічної і нетермінологічної лексики використовується метонімічний перенос. У термінологічній лексиці існують певні категорії назв, які мають два денотата, наприклад, процес і результат (*bombing* – бомбардування), приміщення і люди (*air operations center* – командний пункт авіаційного підрозділу), організація і військова техніка (*air carrier* – транспортний військовий літак), військові дії і зброя (*atomic deterrence* – ядерне залякування), процес і вантаж (*airlift* – транспортування літаком).

Нові термінологічні поняття можуть позначатися назвами осіб, як правило, власними іменами винахідників зброї: *Browning* – автоматична гвинтівка Браунінга. Метонімічний перенос у сфері військової лексики

здійснюється також у тому випадку, коли реалізується зв'язок між одягом людини і нею самою: *yellow legs* – кавалерист [13, с. 11].

Семантичні військові лексичні інновації утворюються на основі *алюзії*, – натяку на загальновідомий історичний, літературний чи побутовий факт: *Big Bertha* – гармата (Берта Антуанетта Круп – власниця заводу-виробника гармат).

Одним із важливих шляхів поповнення лексики військової підмови є евфемія – навмисна заміна знака певного поняття описовим найменуванням або іншим знаком, яка використовується з метою запобігання комунікативних конфліктів. Евфемізми вживаються з метою:

1) прикриття агресивних військових дій, відволікання уваги від військових операцій: *purge – attack violently* – агресивно атакувати;

2) завуалювання наслідків війни, кількості жертв: *civilian impacting – non-military casualties* – втрати серед цивільного населення;

3) пом'якшення військових помилок: *friendly fire – fratricide* – завдавати вогню по своїм позиціям;

4) маскування уражувальної сили зброї: *surgical strike – bombing raid* – точний удар [7, с. 11].

3. Фразеологічними неологізмами, які утворюються:

а) шляхом поєднання лексем за відсутністю ідіоматичної виразності – фразеоматичні звороти (*to launch a missile* – здійснювати запуск снаряду),

б) шляхом переосмислення вільних словосполучень та їх метафоризації (*kissing the earth* – катастрофа літака).

Найбільш продуктивним способом утворення військових фразеологізмів є повне (*dog tag on file* – мертвий та похований) або часткове переосмислення значень вільних словосполучень (*curtain of fire* – загороджувальний вогонь), які вирізняються значним семантичним потенціалом [13, с. 13].

Формування окремих фразеологічних одиниць може відбуватися шляхом переосмислення стійких словосполучень нефразеологічного

характеру, що відображають різні сторони людської діяльності, компоненти яких не втрачають своїх буквальных значень. Унаслідок образно-метафоричного вживання такі лексичні сполучення можуть переходити із закріпленої за ними сфери функціонування до англомовної військової сфери, набуваючи емоційно-експресивного забарвлення: *rock and roll* – відкрити автоматний вогонь. Серед фразеологічних одиниць субстандартної лексики переважають семантичні блоки, які виникли шляхом перетворення значення всього словосполучення (*dance of the whales* – маневри танкерів, що утворюють конвой) [13, с. 14].

4. Запозиченнями. Процес запозичення іншомовних лексичних одиниць у військовій сфері зумовлений внутрішньомовними чинниками (необхідністю позначення нових понять і реалій), а також екстралінгвальними чинниками (етапами розвитку військових галузей і мовними контактами, що відбуваються під час війн та військових конфліктів). Більшість французьких і німецьких запозичень, що поповнюють англомовну військову систему лексики, позначають нові реалії, головним чином, у сфері авіації, ракетобудування та бронетанкової техніки [13, с. 14].

Загалом запозичення з інших мов в англомовній військовій термінології певною мірою обмежені тим фактом, що англійська мова домінує в галузі технологій та міжнародних відносин. Проте сам процес номінації залежить не так від рівня технологічного розвитку, як від внутрішніх законів мови, а також творчого потенціалу людей, які вводять новий термін. Тому у військовій термінології спостерігається відносно невелика кількість запозичень. Збільшення словникового обсягу англомовної військової терміносистеми відбувається з допомогою внутрішніх ресурсів мови (словоскладання, скорочення, широке використання словотвірних афіксів) [13].

Таким чином, за Д. Василенко, англомовні лексичні інновації військової фахової мови прийнято поділяти на морфологічні, семантичні, фразеологічні та запозичення. Узагальнений огляд подано графічно на Рис.2.1.

Тип лексичної інновації	Шляхи актуалізації лексичної інновації
Морфологічний	Афіксація, словоскладання, скорочення, аббревіація, акронімізація, телескопія
Семантичний	Метафоризація, метонімізація, каламбур, алюзія, евфемія
Фразеологічний	Поєднання лексем за відсутності ідіоматичної виразності, часткове переосмислення значень вільних словосполучень та переосмислення стійких словосполучень нефразеологічного характеру
Запозичення	Лексеми, що зазнали графічної, фонетичної та морфологічної асиміляції

Рис. 2.1. Узагальнення типів лексичних інновацій

Таким чином, військовими лексичними інноваціями є нові лексичні одиниці або нові їх значення чи відтінки значень, які з'явилися в англійській мові під впливом здебільшого екстралінгвістичних чинників, утілюючи мовне позначення новаторських процесів військової сфери в різних способах її вираження, а також запозичення, покликані відображати реалії збройних сил інших країн та військового устрою загалом. Англійські лексичні інновації військової фахової розподіляють на морфологічні, семантичні, фразеологічні та запозичення.

Висновки до другого розділу

З'ясовано, що стилістично марковані слова і словосполучення у складі військової лексики характеризуються тим, що : вони є лексичними одиницями, які виникають здебільшого з-поміж особового складу збройних сил англійських країн і певною мірою є незрозумілими при використанні поза

межами збройних сил, але вони можуть розширювати сферу свого вживання завдяки широкому діапазону комунікативної взаємодії в сучасному інформаційному просторі; охоплюють різноманітне емоційне забарвлення; серед цих лексичних одиниць переважають лексико-фразеологічні одиниці, які не зрозумілі або мало зрозумілі для людей, не пов'язаних з військовою галуззю.

Вивчено й окреслено три основні види поповнення складу військової лексики англійською мови емоційно оцінними одиницями. Першим видом виступають лексико-фразеологічні словотвори (слова, утворені внаслідок перенесення значення). До другого виду належить морфологічні словотвори. Окрему групу становлять запозичення, які можна розділити на підгрупи (іншомовні запозичення, запозичення з діалектів і жаргонні запозичення).

Під військовою лексичною інновацією розуміють нові лексичні та лексико-фразеологічні одиниці або їх нові значення чи відтінки значень, які з'явилися в мові під впливом здебільшого екстралінгвістичних чинників, утілюючи мовне позначення інноваційних процесів військової сфери, а також запозичення, покликані відображати реалії іноземних армій та військового устрою загалом. Схарактеризовано морфологічні, семантичні, фразеологічні лексичні інновації та запозичення.

Встановлено, що при утворенні нових англійських лексем військової фахової мови використовуються всі характерні способи словотворення, з-поміж яких: словоскладання, афіксація, аббревіація, акронімія, телескопія. Семантичні інновації військової сфери представлені метафоричними та метонімічними переносами, звуженням та поляризацією значення, алюзією. Фразеологічні військові інновації стосуються головним чином службової рутини та проблем, які з нею асоціюються, виконання бойових завдань. Запозичення іншомовних лексичних одиниць у військовій сфері зумовлене здебільшого екстралінгвістичними чинниками.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3.1 Специфіка та труднощі військового перекладу

Загальновідомо, що основні принципи, прийоми та методи перекладу взагалі й спеціального перекладу зокрема характерні й для військового перекладу. Завдяки іншій комунікативно-когнітивній спрямованості військового перекладу, цей вид перекладу характеризується своєрідними рисами, пов'язаними з особливостями стилю, лексики й граматики військових матеріалів. У військовому перекладі в максимально концентрованому вигляді відображаються характерні риси та властивості всіх підвидів перекладу в різних сферах фахової комунікації: науковій, науково-технічній, юридичній, медичній, педагогічній та ін., але, крім того, і публіцистичного, і навіть художнього перекладу.

На думку В. Балабіна [4], військовий переклад є спеціальним видом мовного посередництва, що здійснюється в збройних силах з метою реалізації завдань лінгвістичного забезпечення військ. Український дослідник визначає «військовий переклад як спеціальний вид міжкультурної двосторонньої й двомовної комунікації, що має своїм об'єктом тексти військової тематики і здійснюється в звичайних та екстремальних умовах військової служби у військово-політичній, військово-технічній і військово-спеціальних сферах діяльності збройних сил за мовним посередництвом військового перекладача» [4, с. 12].

Під час перекладу текстів фахової мови військової сфери, необхідно звертати увагу на їх жанрово-стилістичні особливості. До власне військових матеріалів відносять науково-технічні матеріали й акти управління, пов'язані з життям і діяльністю військ та військових установ у суспільстві. Всі військові

матеріали відрізняються від будь-яких інших насиченістю спеціальною військовою лексикою, широким використанням військової термінології, сталих словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, наявністю військової номенклатури, спеціальних скорочень і умовних позначок, а з погляду синтаксису – широким використанням еліптичних (особливо у військовій документації) і клішованих конструкцій, стислістю вислову, використанням у межах речення численних паралельних конструкцій, виражених інфінітивними й дієприкметниковими зворотами. Все це пов'язане з певним функціональним навантаженням, що характеризує військову сферу спілкування: стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність, чітку побудову та відокремлення однієї думки від іншої [30, с. 274].

Стиль військових матеріалів не є однорідним. В англомовних військових матеріалах існують дві тенденції викладу матеріалу: офіційна мова з громіздкими, здебільшого з архаїчними зворотами і конструкціями та розмовна, подекуди фамільярна мова із субстандартною військовою лексикою. Остання тенденція відзначається в основному у військових і військово-технічних матеріалах, розрахованих на рядовий та унтер-офіцерський склад термінової служби. Ця тенденція пов'язана в першу чергу з низьким рівнем загальної й технічної підготовки призовників, а отже, і з прагненням зробити офіційні уставні матеріали й складні технічні інструкції більш доступними для основної маси військовослужбовців [30, с. 275].

Оскільки у військовому перекладі велике значення має точність перекладу, тому що матеріал перекладу слугує основою для прийняття важливих рішень, проведення воєнних операцій тощо. Тому адекватність перекладу військових матеріалів залучає не тільки точну передачу змісту матеріалу, а й ретельну передачу його структурної форми, порядку розташування матеріалу, послідовності викладу тощо [30, с. 274].

Стилістичний аспект перекладу військової лексики передбачає правильний добір лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функційно-комунікативної спрямованості оригіналу з урахуванням чинних літературних норм мови перекладу. Склад сучасної англомовної військової термінології постійно змінюється за рахунок вилучення ряду слів, зміни значень, безперервного поповнення новими термінами, наприклад у зв'язку з реорганізацією видів збройних сил, появою й розробкою нових зразків озброєння й бойової техніки, розробкою нових методів ведення війни та ін. [16, с. 112].

Слід зазначити, що основна помилка при перекладі термінів полягає в тому, що перекладачі іноді прагнуть знайти буквальну відповідність іноземному терміну у вітчизняних статутах та інструкціях. Такий підхід є не зовсім правильним, тому що, по-перше, стирається специфіка реалій іноземної армії, а по-друге, існує вірогідність помилки у зв'язку з тим, що ці терміни можуть виражати поняття, характерні тільки для закордонних армій, і тому не відповідати реаліям, прийнятим в українській армії.

Ще однією помилкою перекладача є дослівний переклад, коли англомовний термін або його компоненти аналогічні українському терміну, але мають інше значення. Наприклад, термін *military academy* перекладається як *військове училище*, а не *військова академія*, термін *ammunition* – *боєприпаси*, а не *амуніція, спорядження*.

Слід наголосити, що перекладацький аспект військової лексики наразі не є досить ґрунтовно дослідженим, тому перекладачі, застосовуючи універсальні моделі до конкретного тексту військового характеру, повинні орієнтуватися в першу чергу на дотримання військового стилю та адекватну передачу іноземних реалій. Перекладачеві, який працює з військовими документами, необхідно мати глибокі знання лінгвокультурологічного характеру, оскільки підхід до військової справи за кордоном має суттєві

відмінності, що виявляється як у структурі військових лексичних одиниць, документів, у яких вони зустрічаються, так і у стилі подачі матеріалу.

Таким чином, переклад військових матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, тому що більшу частину військової лексики становлять військові й військово-технічні терміни, що несуть максимальне значення навантаження [5, с. 73].

При перекладі варто також завжди враховувати реальне значення терміна в конкретному контексті. Наприклад, термін *battalion* означає *батальйон* у піхоті, але *дивізіон* в артилерії; термін *section* у збройних силах США означає *секцію* в підрозділах важкої зброї піхоти, *знаряддя* в артилерії, а в збройних силах Великої Британії – *відділення* в піхоті, *взвод* в артилерії. Необхідно також брати до уваги можливе зрушення значення терміна при використанні множини, наприклад, *defense* означає *оборона*, а *defenses* – *оборонні споруди* [49, с. 211].

Таким чином, узагальнено основні труднощі, з якими стикаються перекладачі під час військового перекладу.

1. Визначення значення військового терміна. Ця проблема пояснюється тим, що термін може використовуватися і поза військовою сферою. Термін може мати кілька значень або набувати нового значення в перекладі в залежності від мети досягнення комунікативного ефекту.

2. Вибір прийому перекладу. Складність полягає в тому, щоб вибрати відповідний прийом перекладу та правильно його використати. При всьому різноманітті прийомів перекладу це досить складно, оскільки термін передає певне поняття, що впливає іноді на весь текст перекладу.

3. Досягнення адекватності. В цьому випадку складність полягає в тому, щоб передати необхідний емоційний вплив на адресата, наприклад, прояв військової сили, пропаганда, спонукання до дій, відображення іншої дійсності, зокрема конфліктної. Адекватність тісно пов'язана з деякими культурними

особливостями і реаліями іншої країни. Зокрема в публіцистиці це досить складно відобразити і розкрити.

При відтворенні англомовної термінології у військових текстах засобами української мови доцільно дотримуватися рекомендацій, розроблених українськими мовознавцями Т. Кияком [28] та О. Ковтун [29, с. 81]:

- 1) у перекладі повинні використовуватися терміни, затверджені відповідними державними стандартами;
- 2) перекладач повинен враховувати, до якої сфери науки й техніки належить термін, що перекладається;
- 3) якщо в тексті оригіналу трапляється термін, не зафіксований у науково-технічних словниках, перекладач має сам дібрати перекладний еквівалент, використовуючи довідкову літературу, консультацію з фахівцем; у крайньому випадку термін можна перекласти описовим методом;
- 4) у тексті перекладу потрібно уникати синонімічного використання термінологічних одиниць; всі терміни, символи, скорочення мають бути уніфіковані;
- 5) якщо в тексті оригіналу знайдена смислова помилка, пов'язана з написанням терміна, перекладач зобов'язаний дати відповідний до оригіналу переклад, а у виносці вказати на помилку й навести правильний варіант;
- 6) чужі для мови перекладу терміни повинні залишатися в перекладі й записуватися в дужках;
- 7) назви латиною не перекладаються й залишаються в первісному вигляді;
- 8) не допускається довільне скорочення термінів;
- 9) номенклатури залишаються в оригіналі;
- 10) одиниці фізичних величин, спеціальні знаки мають відповідати технічним стандартам [29, с. 81].

Отже, перекладацький аспект військової лексики наразі не є досить ґрунтовно дослідженим, тому перекладачі, застосовуючи універсальні моделі до конкретного тексту військового характеру, повинні орієнтуватися в першу чергу на дотримання військового стилю та адекватну передачу іноземних реалій. Особливої уваги при перекладі потребує військова термінологія, яка насичує важливу військову документацію як внутрідержавного, так і міжнародного значення.

3.2 Перекладацький аналіз загального корпусу досліджуваного матеріалу

Матеріалом дослідження постав корпус англомовної стилістично маркованої військової лексики, який налічує 455 одиниць, виокремлених шляхом довільної вибірки з лексикографічних джерел, інтернет-ресурсів, інтернет-журналів, науково-популярної літератури [68–77].

Порівняльно-перекладацький аналіз англомовних лексичних одиниць військової сфери та їхніх українських перекладів зумовив розгляд перекладацьких трансформацій. У вузькому значенні перекладацька трансформація є перетворенням, модифікацією форми, або змісту й форми, зокрема, з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту. Такі перетворення здійснюються як на підставі системних розбіжностей двох мов і є системними трансформаціями, так і через відмінність культур, онтологій двох народів, програм інтерпретації читачів оригіналу й перекладу. Таке визначення та обґрунтування перекладацьким трансформаціям дає О. Селіванова [52].

Загалом перекладацькі трансформації можна вважати міжмовними перетвореннями, перебудовою вихідного тексту або заміною його елементів задля досягнення перекладацької адекватності та еквівалентності. Основними характерними рисами перекладацьких трансформацій є міжмовний характер

та цілеспрямованість на досягнення адекватності перекладу. На сьогодні існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій, запропонованих різними авторами.

Під час перекладацького аналізу англomовних стилістично маркованих одиниць військової сфери ми спиралися на загальноприйняті класифікації прийомів перекладу С. Романової та А. Коралової [48], О. Селіванової [51; 52], Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне [15], Т. Левицької та А. Фітермана [33]. Відповідно до цих класифікацій виявлено найбільш оптимальні прийоми для досягнення адекватності та еквівалентності перекладу англomовної стилістично маркованої лексики військової галузі, як-от: калькування, транскодування, підбір словникового відповідника, реметафоризація, деметафоризація [51, с. 463], логічний розвиток [48], експлікація (описовий переклад). Останній за Т. Левицькою та А. Фітерманом [33] є стилістичним трансформаційним прийомом перекладу (табл. 3.1 та рис. 3.1).

Таблиця 3.1

Узагальнені прийоми перекладу (%)

Прийом перекладу	Відсотки
Експлікація	46%
Калькування	23%
Словниковий відповідник	13%
Деметафоризація	12%
Логічний розвиток поняття	3%
Реметафоризація	1,5%
Транскодування	1,5%

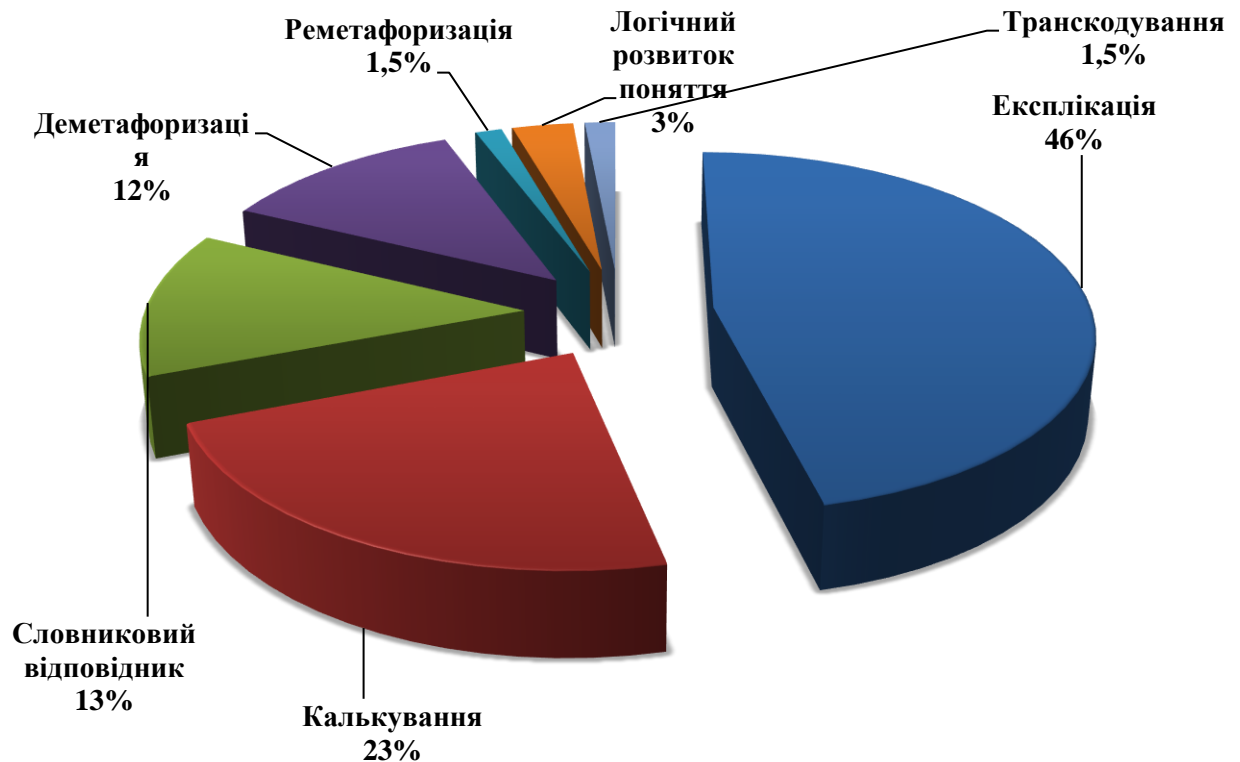


Рис. 3.1. Кількісне співвідношення застосування прийомів перекладу (на матеріалі загального корпусу дослідження)

Найчастотнішою трансформацією виявилась **експлікація**, спрацювавши для 46% досліджуваного матеріалу: *Mustang* – офіцер, який швидко просувається по кар’єрній драбині; *profile* – заборона нести військову службу внаслідок серйозного травмування або поранення; *bust caps* – швидко стріляти (гатити); *G-7* – командир інформаційних операцій сухопутних військ.

Слідом за експлікацією з показником 23% йде **калькування**: *Fabian strategy* – *Фабіанська стратегія* (уникнення гострих бойових зіткнень з метою виснажити супротивника); *unrestricted reporting* – необмежене звітування; *seizures* – окупація, конфіскація; *red team* – «Червоні» (умовний супротивник в бойових навчаннях); *on-call* – за сигналом.

Словниковий відповідник було знайдено для 13% загального обсягу опрацьованого матеріалу: *midcourse phase* – балістична (маршева) ділянка; *marshalling* – зосередження військ; *lead* – провідна позиція; *elicitation* – збір розвідданих; *commonality* – уніфікація зразків озброєння.

Деметафоризація становить 12%: *lawndart* – парашутист; *breaking it down Barney-style* – розжувати (детально пояснити); *Salad Bar* – нагрудні відзнаки; *moonbeam* – ліхтарик; *hit the silk* – стрибати з парашутом; *flight suit insert* – пілот.

Найменш уживаними з огляду на кількісне співвідношення виявилися прийоми **логічного розвитку поняття** (3%), **транскодування** (1,5%) та **реметафоризації** (1,5%). Наведемо приклади відповідно до порядку називання: *expectant* – безнадійний, без п'яти хвилин трупак; *beetle-crusher* – піхотинець; *blown up* – контужений; *crusher* – *крашер* (шолом пілотів часів Другої світової війни); *Hawk* – Хок (американський зенітно-ракетний комплекс); *helo* – гело (гелікоптер); *first light* – перші півні; *meat wagon* – чорний ворон (автомобіль швидкої).

Узагальнююча таблиця прийомів перекладу (табл.3.1), що мали місце при перекладі англомовних стилістично маркованих одиниць військової сфери, показує, що найбільшу частку становлять експлікація (46%) та калькування (23%). Це дає нам можливість зробити висновок, що мовні засоби, спрямовані на передачу військової лексики українською мовою, дещо позбавлені креативності та спрямовані на якомога більш точне пояснення лексем на позначення реалій іноземних армій, дослівну передачу досліджуваної лексики. На підставі цього підтверджуються найголовніші ознаки військової фахової мови – точність і змістовність.

До того ж з огляду на тип поповнення складу стилістично маркованої лексики, ми поділили аналізовані лексеми на: утворені морфологічним способом (34%), утворені лексико-семантичним способом (41%) та фразеологічні одиниці (25%) (рис. 3.2).

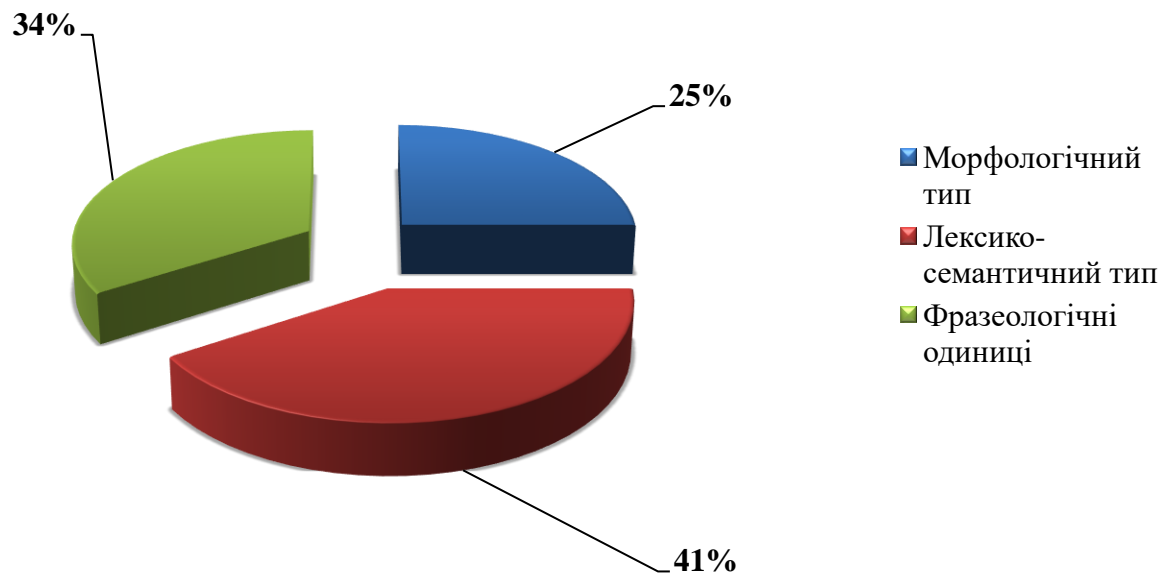


Рис. 3.2. Відсоткове співвідношення типів стилістично маркованої лексики у межах корпусу дослідження

Підсумуємо розглянуті вище прийоми перекладу для досліджуваної англомовної військової лексики у межах кожної з трьох виокремлених груп лексичних одиниць в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Узагальнені прийоми передачі англомовної військової лексики українською мовою

Утворені морфологічним способом лексичні одиниці	Утворені лексико-семантичним способом лексичні одиниці	Фразеологічні лексичні одиниці
	Деметафоризація	
	Реметафоризація	
Експлікація		
Калькування		
Транскодування		
Логічний розвиток		
Надання словникового відповідника		Надання словникового відповідника

Перейдемо до аналізу трансформацій окремо для кожного типу досліджуваних лексичних одиниць військової сфери із зазначенням частки у відсотковому співвідношенні до сумарного показника застосованих у дослідженні трансформацій.

3.2.1 Кількісний аналіз прийомів перекладу лексем, утворених морфологічним способом

Відомо, що лексичні одиниці, утворені морфологічним способом є модифікаціями на словотвірному рівні. Цим пояснюється необхідність адекватної передачі лексем з урахуванням особливостей будови та форм тієї чи іншої лексеми. Англomовні військові лексеми цього типу становлять 34% загальної кількості досліджуваного матеріалу.

Модель N + N є домінуючою в процесі утворення складних військових лексичних одиниць. При цьому ця модель зустрічається в декількох варіаціях: $N + N = N$ (*microwave weapon* – мікрохвильова зброя), $(N + N) + N = N$ (*bunker-buster bomb* – протибункерна авіабомба), $N + (N + N) = N$ (*stealth fighter jet* – реактивний винищувач із низьким рівнем демаскувальних ознак), $N's + N = N$ (*George Bush's Vietnam* – В'єтнам часів Джорджа Буша), $N + Ner = N$ (*al-Qaeda fighter* – боєць аль-Каїда).

Тип $N's + N = N$ є найбільш характерним для утворення військових сленгізмів. Перший елемент двочлена може бути представлений іменником на позначення живої істоти (*eagles' nest* – аеродром, *dragon's teeth* – протитанкова огорожа-надовба), неживого об'єкта (*hell's acres* – гаряча точка). Також першим компонентом такої структури може бути власна назва / ім'я (*Maggie's drawers* – червоний прапорець на позначення невдалого тренувального пострілу) [10, с. 43].

Існують певні семантичні закономірності поєднання основ іменників як компонентів складного слова. Проблема встановлення таких закономірностей полягає в тому, що складне слово має більшу інформативність, ніж просте.

Разом із тим, загальне значення складного слова не є сумою значень його компонентів, а дорівнює логічному добуткові ознак, які містить у собі семантична структура складових компонентів.

Серед військових складних двокомпонентних лексем поширеними є лексичні одиниці, утворені за моделлю **Adj + N = N**, проте кількість прикметників, які беруть участь у такому способі словотворення, обмежена. Це, здебільшого односкладові прикметники *fast, slow, heavy, light, hot, cold* (*fast mover* – штурмовик, *hot line* – прямий зв'язок, *heavy arty* – важка артилерія) тощо [10, с. 44]. Багатокомпонентні лексичні утворення у свою чергу більш характерні для військової термінології з вказівкою на уточнення спеціалізації (*intermediate range ballistic missile* – балістична ракета проміжної дальності) [10, с. 45].

б) мають нову форму та відтворюють значення вже існуючих у мові слів і утворюються способом морфологічної деривації:

1) **скорочення (аббревіації:** *EGBU-27 (The Enhanced Guided Bomb Unit-27* – оптимізована керована бомба-27), *JDAM (Joint Direct Attack Munition* – бомби зі звичайною системою наведення); **акронімізації:** *forward operating base (FOB* – передова оперативна база), *FEBA (Forward Edge of the Battle Area* – лінія вогню), *MOUT (Military operations in urban terrain* – військові операції у межах міста) [12, с. 476.]

Переклад звуко-буквених аббревіатур та акронімів пов'язаний зі значними труднощами. Ці труднощі зумовлюються ще й тим, що аббревіації підлягають майже всі частини мови. Скорочуватися можуть як однокомпонентні, так і багатокомпонентні терміни. Окремі скорочення мають десятки зареєстрованих значень. Крім того, існують незареєстровані та неофіційні значення цих скорочень. Основним прийомом відтворення скорочень є переклад **словниковим відповідником**. Проте жоден словник не може містити всіх скорочень, які зустрічаються у матеріалах такого змісту. Зазначене зумовлює необхідність оволодіння основними способами і

прийомами перекладу скорочень. Насамперед необхідно ретельно вивчити контекст, з якого слід спробувати визначити загальне значення скорочення. Інколи його перше вживання в тексті може супроводжуватися розшифровкою. Також слід провести ретельний аналіз структури скорочення і розшифрувати його компоненти. Відтворення скорочень українською мовою може здійснюватися такими способами [29, с. 81].

З-поміж прийомів перекладу утворених морфологічним способом лексем домінує експлікація з показником 28% від обсягу всіх експлікованих одиниць: *geardo* – надекіпирований військовослужбовець; *comto* – техніка зв'язківців. Другим за частотністю є прийом надання словникового відповідника (26%): *cannibalize* – розкуркулити (зняти запчастини з несправної техніки перед її списанням з метою подальшого використання для ремонту робочої техніки); *voluntold* – добровільно-примусово (стосується виконання розпоряджень командира).

Прийом калькування у випадку утворених морфологічним способом лексем складає 13% від загального обсягу одиниць, перекладених шляхом застосування такого способу: *digies* – пікселька; *counterinsurgency* – придушення внутрішніх заворушень. 11% демегафоризованих одиниць припадає на утворені морфологічним способом лексеми: *minesweeping* – розмінування. Логічний розвиток поняття спрацював з показником 14%: *screening* – маскування. Прийом транскодування для лексем вищеназваного типу складає 8%: *medevac* – медевак (медична евакуація пораненого гелікоптером).

Кількісно відобразимо тенденції прийомів перекладу для морфологічного типу лексичних одиниць військової сфери в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Прийоми перекладу, характерні для морфологічних лексичних
одиниць відносно загальних тенденцій перекладу (%)**

Приєм перекладу	Відсоток
Експлікація	28%
Калькування	13%
Словниковий відповідник	26%
Деметафоризація	11%
Логічний розвиток поняття	14%
Транскодування	8%

Беручи до уваги вищезазначені показники, можна зробити висновок, що експлікація є найбільш рекурентним прийомом перекладу утворених морфологічним способом досліджуваних лексичних одиниць. Оскільки надає чітке й розгорнуте пояснення для абревіатур і акронімів, якими представлена лівова частка розглянутого матеріалу. Словникові відповідники теж складають значну частину від загального обсягу, що доводить яскраво виражений термінологічний характер військової лексики. Калькування та логічний розвиток поняття знаходяться на майже однаковому рівні для цих лексем. Цікавим і, до того ж, справедливим фактом є цілковита відсутність реметафоризованих одиниць, адже цей прийом більш дієвий для лексем, утворених лексико-семантичним способом, у випадку з процесами семантизації лексем.

3.2.2 Кількісний аналіз прийомів перекладу утворених лексико-семантичним способом лексем

Утворені лексико-семантичним способом лексичні одиниці становлять 41% досліджуваного матеріалу та відображають цілу низку стилістичних прийомів, покликаних забезпечити емоційність та експресивність військової

лексики. Переклад цих одиниць викликає значні труднощі, оскільки вимагає творчого підходу та майстерного володіння словом. Це єдиний тип лексем, для якого спрацювали всі зазначені вище перекладацькі трансформації.

Експлікація утворених лексико-семантичним способом одиниць складає 30%, що є передовим показником для прийому описового перекладу, порівняно з іншими типами лексем: *double-digit midget* – військовослужбовці, яким залишилося менше 100 днів до закінчення контракту; *Taco* – оцінка «незадовільно» за бойові тренування військовослужбовців ВПС США. На прийом калькування припадає 11% від загального обсягу перекладених таким прийомом одиниць: *voice in the sky* – голос у піднебессі (оголошення в гучномовець); *stabbed* – заколотий (обраний командиром для виконання бойового завдання).

Словникові відповідники цих лексем становлять 21% і таким чином мають кількісну перевагу над іншими типами лексем: *amphibian* – амфібійно-десантний транспортний засіб (з можливістю пересування водою й суходолом); *guarded frequencies* – частота радіонагляду; *locate* – розвідувати.

Прийом деметафоризації з показником 19% відносно інших прийомів перекладу є прийомом, спрямованим саме на передачу утворених лексико-семантичним способом лексем метафоричного характеру: *bang-bang* – вогнепальна зброя; *dope on a rope* – десантники; *over the hill* – дезертир. 3% одиниць, перекладених шляхом реметафоризації, становлять семантичні лексеми: *back on the block* – згадала баба, як дівкою була (зустрічатися з друзями, які були ще до вступу на військову службу). На одиниці, перекладені інструментом логічного розвитку, припадає 11%: *a good piece of gear* – чудовий спеціаліст; *kill box* – заборонена зона (тактика ведення бою), а на транскодування – 5%: *Jawa* – Джава (військовослужбовець, дислокований у пустельному регіоні).

Кількісно відобразимо тенденції прийомів перекладу для утворених лексико-семантичним способом одиниць у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Прийоми перекладу, характерні для утворених лексико-семантичним способом одиниць відносно загальних тенденцій перекладу (%)

Приєм перекладу	Відсоток
Експлікація	30%
Калькування	11%
Словниковий відповідник	21%
Деметафоризація	19%
Реметафоризація	3%
Логічний розвиток поняття	11%
Транскодування	5%

Таким чином, з-поміж прийомів перекладу лексичних одиниць військової сфери, утворених лексико-семантичним способом, рекурентними є експлікація, словникові відповідники та деметафоризація, що пояснюється природою лексичних одиниць.

3.2.3 Кількісний аналіз прийомів перекладу фразеологічних одиниць

Фразеологічні одиниці військової сфери складають 25% досліджуваного матеріалу. Приєм експлікації (23%) у випадку аналізованих фразеологічних одиниць зустрічається рідше, ніж у раніше розглянутих типів: *Rocks and Shoals* – закони й правила ВМС США; *slick sleeve* – моряк, який не дослужився до отримання відзнак на рукавах форми; *days and a wake-up* – певний період часу до закінчення військової служби або до перебазування.

Натомість калькування у групі англомовних фразеологічних одиниць військової сфери (31%) значно переважає над групами одиниць, утворених

лексико-семантичним та морфологічним способами: *blues buddies* – дружбани в блакитному (двоє військовослужбовців, які покидають базу у формі); *Devil Dog* – пес-чортяка (військовослужбовець ВМС США).

Словникових відповідників-фразеологічних одиниць нараховується 19%, що дорівнює показникові морфологічних лексем: *approach schedule* – план підходу десанту; *area denial* – ведення вогню на заборону. 17% від загальної кількості деме́тафоризованих одиниць припадає на фразеологічні лексеми: *forlorn hope* – підрозділ штурмовиків; *buckle for your dust* – бомбардувати.

При́йом реметафоризації налічує також 10% від загальної кількості перекладених таким способом одиниць: *first light* – перші півні. Транскодування та логічний розвиток поняття не застосовувалися для перекладу фразеологічних одиниць, що обумовлено характеристиками лексем цього типу.

Кількісно відобразимо тенденції перекладацьких трансформацій для фразеологічного типу інновацій в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

**Прийоми перекладу, характерні для фразеологічних одиниць
відносно загальних тенденцій перекладу (%)**

При́йом перекладу	Відсоток
Експлікація	23%
Калькування	31%
Словниковий відповідник	19%
Деме́тафоризація	17%
Реметафоризація	10%

Таким чином, фразеологічні лексеми є джерелом стилістично забарвленої лексики, яка вимагає особливого підходу для її передачі українською мовою. Спостерігається широке застосування прийому

калькування, що спрощує сприйняття в мові перекладу, а також експлікації для уточнення та опису стилістично маркованої військової лексики вищевказаного типу. Прийоми логічного розвитку поняття та транскодування виявилися недієвими у випадку фразеологічних одиниць, що пояснюється стилістичними особливостями цих лексичних одиниць, а також тим фактом, що вищеназвані прийоми слугують винятково для адекватної передачі військових лексем, утворених морфологічним та лексико-семантичним способами.

3.3 Функційні зміни англомовних лексичних одиниць військової сфери в мові перекладу

У першому розділі нашої роботи було попередньо розглянуто функційні тенденції англомовної військової лексики, до яких ми повертаємося з метою прослідкувати зміни, спричинені механізмами процесу перекладу.

Як відомо, процес перекладу, будучи складним багатоаспектним явищем, не проходить без втрат, як на лексичному й семантичному рівнях, так і у функційному плані, що є наслідком попереднього. У ході проведення перекладацького аналізу англомовних лексичних інновацій військової сфери, а саме: морфологічних, семантичних та фразеологічних, було виявлено певні функційні зміни.

Перш за все, переклад семантичних та фразеологічних інновацій шляхом експлікації та деметафоризації спричинив втрату лексичними одиницями характерної для них у мові перекладу емоційності та експресивності. Отже, відбулося нівелювання найважливішої для вищеназваних типів лексем функції. Аналогічна ситуація спостерігається й у випадку застосування калькування та реметафоризації, за яких, з огляду на лінгвокультурологічні відмінності, необхідно подавати перекладацьке пояснення в дужках, що псує враження та ефект від того чи іншого військового жарту, лайки тощо.

Морфологічні лексичні одиниці, навпаки, певним чином набули стилістичного забарвлення, а разом із тим і емоційно-експресивного навантаження за рахунок емоційності української мови, вкладеної у прийом логічного розвитку поняття.

Оскільки переклад – творчий процес, а перекладацькі трансформації спрямовані не лише на аналіз відношення між одиницями мов оригіналу та перекладу, а й на досягнення еквівалентності перекладу, часто перекладачі, намагаючись передати суть понять, вдаються до надмірного спрощення або ускладнення. У таких випадках виникає процес, за якого терміни та субстандартна лексика виходять за межі своїх функцій і набувають нових, залежно від того, наскільки творчо перекладач підійшов до проблеми передачі відповідного лексичного матеріалу.

Спостереження за фактичним матеріалом та трансформаційний аналіз доводять вищезазначену гіпотезу: перекладач варіює функційні характеристики лексики, з якою працює, за рахунок способів перекладу, застосованих з метою якомога більш точної передачі тексту чи окремих лексем. Наведемо приклади для кращого розуміння теорії: уже згадана під час перекладацького аналізу лексема *in-ass* (щоб аж жопа блиснула) набуває відчутної експресивності в мові перекладу, що досягається завдяки інструменту логічного розвитку поняття та сприяє посиленню емоційно-експресивної та маніпулятивної функції. Вираз *uncle Sam's canoe club* (човнарня дядька Сема – берегова охорона США) вимагає конкретного пояснення для реципієнта через притаманну йому колоритність невідомого для українського військовослужбовця походження. При цьому спостерігається зниження експресивності та більший акцент на представницьку функцію. Вираз *self-propelled sandbags*, який есплікується як *ніхотинець, змушений виконувати свої службові обов'язки на першій лінії зіткнення*, зазнає аналогічних з попереднім виразом перетворень.

Отже, як бачимо, перекладацькі трансформації здатні чинити прямий вплив на функційні характеристики лексичного матеріалу. Правильне і вигідне розташування акцентів залежить від перекладача та перекладацького задуму з урахуванням стовідсоткового досягнення прагматичного ефекту.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі було розглянуто специфіку і труднощі військового перекладу та систематизовано прийоми перекладу досліджуваної лексики.

Досягнення адекватності при перекладі військових текстів неможливе без цілісного розуміння їхньої структури і типології. Ігнорування відмінностей концептуально-когнітивної організації вербальних знакових структур в мовах оригіналу і перекладу може спричинити комунікативні непорозуміння. Особливої уваги при перекладі потребує військова термінологія, яка насичує важливу військову документацію як державного, так і міжнародного значення. Стилiстично маркована лексика військової сфери становить окремі труднощі при перекладі.

Встановлено, що для перекладу утворених морфологічним способом стилістично маркованих лексем військової сфери застосовуються такі прийоми перекладу, як-от: транскодування, експлікація, калькування, надання словникового відповідника. При перекладі утворених лексико-семантичним способом лексем доцільно вдаватися до експлікації, калькування, де- та реметафоризації, прийому логічного розвитку поняття та пошуку адекватних відповідників у мові перекладу, що є складним завданням для перекладача. Переклад фразеологічних одиниць військової сфери вимагає творчих зусиль та глибокого відчуття контексту. З-поміж прийомів перекладу фразеологічних одиниць переважає експлікація, оскільки важливо надати детальне пояснення у зв'язку зі значними

відмінностями у військових реаліях англomовних країн (зокрема США та Великої Британії у нашому дослідженні) та України. Також дієвими для фразеологічних одиниць прийомами перекладу є калькування та пошук словникових відповідників.

Загалом при перекладі англomовних стилістично маркованих одиниць військової сфери найбільшу частку становлять експлікація та калькування. Це дає нам можливість зробити висновок, що мовні засоби, спрямовані на передачу військової лексики українською мовою, дещо позбавлені креативності та спрямовані на якомога більш точне пояснення лексем на позначення реалій іноземних армій, дослівну передачу досліджуваної лексики. На підставі цього підтверджуються характерні ознаки військової фахової мови, а саме точність і змістовність.

Дослідивши обрану для перекладацького аналізу лексику, можемо зробити такі узагальнення. Утворені морфологічним способом лексеми, утворені лексико-семантичним способом та фразеологічні одиниці військової сфери становлять 34%, 41% та 25% відповідно від усієї кількості розглянутого матеріалу. Отже, як бачимо з кількісного аналізу, семантичні лексичні інновації переважають, що пояснюється великим потенціалом одиниць до семантичного переосмислення з метою вербального увиразнення військової дійсності.

Беручи до уваги перекладацький аналіз загального корпусу стилістично маркованих одиниць військової сфери без звернення уваги на тип поповнення складу цього виду військової лексики, встановлено, що серед перекладацьких трансформації домінує експлікація (46%), оскільки англomовна військова лексика потребує поглибленого та розгорнутого пояснення для українського реципієнта. На другому місці калькування (23%), що значно спрощує зусилля перекладача в процесі відтворення. Майже порівну словникових відповідників (13%) та дeмeтaфopизованих одиниць (12%). Логічний розвиток поняття характерний здебільшого для семантичних лексичних інновацій з

показником 3%. Транскодування (1,5%) та реметафоризація (1,5%) виявилися найменш рекурентними.

Найбільша кількість експлікованих одиниць припадає на утворені лексико-семантичним способом одиниці (30%); прийом калькування переважає серед фразеологічних одиниць (31%); словникові відповідники знайдені здебільшого для, знову ж таки, утворених лексико-семантичним способом лексем (21%), подібна ситуація спостерігається й для прийомів деметафоризації (19%), логічного розвитку поняття (11%), реметафоризації (3%) та транскодування (5%). Очевидно, що утворені лексико-семантичним способом лексеми, маючи кількісну перевагу над іншими типами, також значно частіше потребують розглянутих інструментів передачі українською мовою.

У процесі перекладацького спостереження було виявлено, що прийоми логічного розвитку поняття та транскодування не застосовувалися при перекладі фразеологічних одиниць, що пояснюється термінологічною природою цих одиниць. Крім цього, реметафоризація не спрацювала у випадку морфологічних лексем, з огляду на їх структурні особливості.

Встановлено, що функційні тенденції англomовної військової лексики в процесі перекладу піддаються значним змінам під дією перекладацьких трансформацій. Особливо це стосується емоційно-експресивної функції, яка часто нівелюється за рахунок втрати мовними одиницями стилістичного забарвлення у мові перекладу. Застосовуючи той чи інший інструмент перекладу, перекладач певним чином підсилює або послаблює вираження тієї чи іншої функції, що впливає на досягнення прагматичного ефекту.

ВИСНОВКИ

У магістерській дисертації подано теоретичний аналіз проблеми функціонування та перекладу англомовних термінів фахової мови військової сфери. Результати дослідження засвідчили досягнення мети, розв'язання завдань і дали підставу для таких *висновків*:

1. Встановлено, що військова фахова мова як спеціальна мова обслуговує різні аспекти військової сфери. Завдяки специфічній комунікативно-функційній спрямованості фахова мова військової сфери оперує у межах трьох функціональних стилів мови – офіційно-ділового, публіцистичного та наукового. Перевага одного з цих стилів змінюється відповідно до теми комунікації. Англомовна фахова мова військової галузі становить складне поєднання специфічної військової термінології та стилістично маркованої лексики. Обидва складники зазнають безперервного розвитку та вдосконалення за рахунок появи нових військових реалій та понять. Військова лексика характеризується чіткістю, лаконічністю, логічністю та послідовністю, та існує для обслуговування військової сфери діяльності. У функційному плані військова лексика наслідує загальномовні традиції, поєднуючи номінативну, інформативну, представницьку, маніпулятивну та емоційно-експресивну функції.

Під військовою лексикою розуміємо специфічний прошарок лексичних одиниць, які обслуговують особливу галузь людської діяльності – військову справу, охоплюючи військово-прикладну термінологію та емоційно-зabarвлені лексичні одиниці. Аналізована лексика характеризується чіткістю, лаконічністю та функціонує для обслуговування сфери військової діяльності, актуалізуючись в інтрапрофесійних жанрах (військовій публіцистиці, військово-науковій комунікації, військово-дидактичній комунікації та документах регулятивного характеру) та виконуючи номінативну,

інформативну, представницьку, маніпулятивну та емоційно-експресивну функцію.

2. Вивчено проблему класифікації англомовної військової лексики. Здійснений аналіз наукових праць дозволив виділити такі класифікації у межах досліджуваного лінгвістичного феномену: за тематичними ознаками, за сферою спілкування та з точки зору перекладу. Кожна з цих класифікацій є вагомим внеском у сучасну лінгвістичну науку, окреслюючи певний аспект англомовної військової лексики.

3. Розглянуто специфіку творення та функціонування стилістично маркованих лексем та лексичних інновацій у межах фахової мови військової сфери. З'ясовано, що емоційно забарвлені слова і словосполучення у складі військової лексики характеризуються тим, що: вони є лексичними одиницями, які виникають здебільшого з-поміж особового складу збройних сил англомовних країн і певною мірою є незрозумілими при використанні поза межами збройних сил, але вони можуть розширювати сферу свого вживання завдяки широкому діапазону комунікативної взаємодії в сучасному інформаційному просторі; охоплюють різноманітне емоційну забарвлення; серед цих лексичних одиниць переважають лексико-фразеологічні одиниці, які не зрозумілі або мало зрозумілі для людей, не пов'язаних з військовою галуззю.

Вивчено й окреслено три основні види поповнення складу військової лексики англійською мовою емоційно оцінними одиницями. Першим видом виступають лексико-фразеологічні словотвори (слова, утворені внаслідок перенесення значення). До другого виду належить морфологічні словотвори. Окрему групу становлять запозичення, які можна розділити на підгрупи (іншомовні запозичення, запозичення з діалектів і жаргонні запозичення).

Під військовою лексичною інновацією розуміють нові лексичні та лексико-фразеологічні одиниці або їх нові значення чи відтінки значень, які з'явилися в мові під впливом здебільшого екстралінгвістичних чинників,

утілюючи мовне позначення інноваційних процесів військової сфери, а також запозичення, покликані відображати реалії іноземних армій та військового устрою загалом. Схарактеризовано морфологічні, семантичні, фразеологічні лексичні інновації та запозичення.

Дослідивши обрану для аналізу лексику, можемо зробити такі узагальнення. Утворені морфологічним способом лексеми, утворені лексико-семантичним способом лексеми та фразеологічні одиниці військової сфери становлять 34%, 41% та 25% відповідно від усієї кількості розглянутого матеріалу. Отже, як бачимо з кількісного аналізу, семантичні лексичні інновації переважають, що пояснюється великим потенціалом одиниць до семантичного переосмислення з метою вербального увиразнення військової дійсності.

4. Досліджено специфіку та труднощі військового перекладу. Перекладацький аспект військової лексики не є досить ґрунтовно дослідженим, тому перекладачі, застосовуючи універсальні моделі до конкретного тексту військового характеру, повинні орієнтуватися в першу чергу на дотримання відповідного стилю та адекватну передачу лексики аналізованої фахової мови. Особливої уваги при перекладі потребує військова термінологія, яка насичує важливу військову документацію, а також емоційно забарвлена лексика, яка обслуговує неформальне спілкування військовослужбовців і становить унікальний лексичний прошарок завдяки відображенню реалій, характерних лише для певного роду військ та окремої комунікативної ситуації.

5. Здійснено перекладацький аналіз вилучених англomовних лексичних одиниць військової сфери з обраних джерел та узагальнено прийоми перекладу, застосовані при відтворенні аналізованих лексем українською мовою. Встановлено, що для перекладу утворених морфологічним способом стилістично маркованих лексем військової сфери застосовуються такі прийоми перекладу, як-от: транскодування, експлікація, калькування, надання

словникового відповідника. При перекладі утворених лексико-семантичним способом лексем доцільно вдаватися до експлікації, калькування, де- та реметафоризації, прийому логічного розвитку поняття та пошуку адекватних відповідників у мові перекладу, що є складним завданням для перекладача. З-поміж прийомів перекладу фразеологічних одиниць переважає експлікація, оскільки важливо надати детальне пояснення у зв'язку зі значними відмінностями у військових реаліях англomовних країн (зокрема США та Великої Британії у нашому дослідженні) та України. Також дієвими для фразеологічних одиниць прийомами перекладу є калькування та пошук словникових відповідників.

Загалом при перекладі англomовних стилістично маркованих одиниць військової сфери найбільшу частку становлять експлікація та калькування. Це дає нам можливість зробити висновок, що мовні засоби, спрямовані на передачу військової лексики українською мовою, спрямовані на якомога більш точне пояснення лексем на позначення реалій іноземних армій, дослівну передачу досліджуваної лексики. На підставі цього підтверджуються характерні ознаки військової фахової мови, а саме точність і змістовність.

Беручи до уваги перекладацький аналіз загального корпусу стилістично маркованих одиниць військової сфери без звернення уваги на тип поповнення складу цього виду військової лексики, встановлено, що серед перекладацьких трансформації домінує експлікація (46%), оскільки англomовна військова лексика потребує поглибленого та розгорнутого пояснення для українського реципієнта. На другому місці калькування (23%), що значно спрощує зусилля перекладача в процесі відтворення. Майже порівну словникових відповідників (13%) та деметафоризованих одиниць (12%). Логічний розвиток поняття характерний здебільшого для семантичних лексичних інновацій з показником 3%. Транскодування (1,5%) та реметафоризація (1,5%) виявилися найменш рекурентними.

Найбільша кількість експлікованих одиниць припадає на утворені лексико-семантичним способом одиниці (30%); прийом калькування переважає з-поміж фразеологічних одиниць (31%); словникові відповідники знайдені здебільшого для, знову ж таки, утворених лексико-семантичним способом лексем (21%), подібна ситуація спостерігається й для прийомів деметафоризації (19%), логічного розвитку поняття (11%), реметафоризації (3%) та транскодування (5%). Очевидно, що утворені лексико-семантичним способом лексеми, маючи кількісну перевагу над іншими типами, також значно частіше потребують розглянутих інструментів передачі українською мовою.

У процесі перекладацького спостереження було виявлено, що прийоми логічного розвитку поняття та транскодування не застосовувалися при перекладі фразеологічних одиниць, що пояснюється термінологічною природою цих одиниць. Крім цього, реметафоризація не спрацювала у випадку морфологічних лексем, з огляду на їх структурні особливості.

Встановлено, що функційні тенденції англomовної військової лексики в процесі перекладу піддаються значним змінам під дією перекладацьких трансформацій. Особливо це стосується емоційно-експресивної функції, яка часто нівелюється за рахунок втрати мовними одиницями стилістичного забарвлення у мові перекладу. Застосовуючи той чи інший інструмент перекладу, перекладач певним чином підсилює або послаблює вираження тієї чи іншої функції, що впливає на досягнення прагматичного ефекту.

Здійснене дослідження не вичерпує всієї повноти проблеми вивчення функційно-стилістичних і семантичних особливостей англomовної військової лексики в перекладацькому аспекті. До перспективних напрямів подальших досліджень відносимо вивчення лінгвокогнітивних аспектів англomовної військової термінології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксенов А. Т. К вопросу о взаимодействии между английской военной терминологией и общенародной лексикой: автореф. дис. ... канд. филол. наук. М., 1954. 17 с.
2. Артюх В. До питання особливостей перекладу військової лексики. 2010. URL : <http://www.nbu.gov.ua>.
3. Байло Ю. В. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки»*. 2013. Кн. 3. С. 62–65.
4. Балабін В. В. Визначення поняття «військовий переклад». *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 3. С. 7–14.
5. Бархударов Л. С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М. : ЛКИ, 2008. 240 с.
6. Белова И. В., Павлова Ю. Е. Лексико-семантические особенности военного сленга в американском варианте английского языка. *Вестник Южно-Уральского государственного университета*. 2008. № 1(11). С. 33–38.
7. Білозерська Л. П., Вознесенко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад. Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
8. Бучина Г. А. Роль метафоры в структурировании и функционировании лексики ограниченного употребления (на материале военной лексики в русском и английском языках) : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 2003. 24 с.
9. Василенко Д. В. Військова лексика англійської мови ХХ – початку ХХІ століття. Горлівка : Вид-во ГДППМ, 2009. 220 с.
10. Василенко Д.В. Англomовні лексичні інновації військової сфери, утворені шляхом словоскладання. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Філологічні науки»*. 2008. С. 41–47.

11. Василенко Д. В. Процеси формування основного фонду англійського військового лексикону ХХ - початку ХХІ століття. *Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур: матеріали міжвузівської конференції молодих учених*. Донецьк : Дну, 2007. С. 15–16.
12. Василенко Д. В. Неологізація англомовної військової термінологічної лексики. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ ІХ : Термінознавство. 2009. С. 475–478.
13. Василенко Д. В. Розвиток словникового складу англійської мови військової сфери ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Донецьк, 2008. 26 с.
14. Вигівський В. Л. Стилістичне розшарування військових омофраз та їх стилістичні типи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 14(1). С. 17–22.
15. Вине Ж.-П., Дарбельне Ж. Технические способы перевода. М., 1978. 298 с.
16. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М., 1986. 416 с.
17. Гарбовский Н., Мишкуроев Э. Н. Военный перевод в современном мире. *Вестник Московского университета. Серия 22. Теория перевода*. 2010. № 2. С. 16-41. URL : <https://rucont.ru/efd/341087>
18. Гармаш О. Л. Утворення телескопійних лексичних інновацій в англійській мові та особливості їх перекладу. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні науки»*. 2004. №3(62). С. 111–116.
19. Демьянов А., Афиногенов А. Функционирование военной лексики на страницах газет разных поколений. 2013. URL : <https://nsportal.ru/ap/library/drugoe/2013/08/31/uchebno-issledovatelskaya-rabota-funktsionirovanie-voennoy-leksiki-na>
20. Дзюбіна О. І. Особливості утворення та функціонування семантичних неологізмів англійської мови в сфері інтернет-комунікації. *Записки з романо-германської філології*. 2014. Вип. 2. С. 17–23.

21. Дуброва Ю. Ю. Особенности военного дискурса. *Вестник МГЛУ. Языкознание*. 2013. Вып. №5 (665). С. 59–68.
22. Дубинець З. О. Військова лексика в романі Р. Іваничука «Мальви». *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2015. Вип. 73. С. 169–172.
23. Елина Е. А. Социолингвистический аспект речи персонажей военных (на материале русской прозы XIX веков): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 1997. 17 с.
24. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. М.: Высшая школа, 1989. 125 с.
25. Зацний Ю. А., Янков А. В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2008. 360 с.
26. Іграк К. Ю. Емоційно забарвлені елементи військової лексики. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2017. № 25. С. 55–59.
27. Исаева Е. Д. Особенности японской военной терминологии. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*. 2009. № 4. С. 29–34.
28. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових мовах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. С. 104–108.
29. Ковтун О. В. Відтворення англomовної військової лексики українською мовою (на матеріалі документів НАТО). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2014. Т. 17, № 2. С. 77–85.
30. Коновалова В. Б., Лутай Н. В. Лексико-семантичні особливості військового галузевого перекладу. *Лінгвістичні дослідження*. 2013. Вип. 36. С. 273–277.
31. Кожин А. Н., Крылова О. А., Одинцов В. В. Функциональные типы русской речи. М., 1982. 223 с.

32. Коровушкин В. П. Основы контрастивной социолектологии. Монография : в 2 ч. Череповец : ГОУ ВПО ЧГУ, 2005. Ч. 2. 284 с.
33. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Теория и практика перевода с английского языка на русский. М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. 263 с.
34. Лейчик, В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. М. : Либроком, 2009. 256 с.
35. Лисичкіна І. О. Іміджеформувальні чинники військового дискурсу. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2011. Вип. 22. С. 36–39.
36. Литвин В. В., Мельник А. С., Буньо Г. Б. Інтелектуальна інформаційна система дослідження лексичних інновацій в англomовному євроінтеграційному дискурсі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 631: Інформаційні системи та мережі. С. 212–219.
37. Литовченко В. И. Классификация и систематизация терминов. *Вестник Сибирского государственного аэрокосмического университета им. академика М. Ф. Решетнева*. 2006. №3 (10). С. 156–159.
38. Литовченко І. О. Уплив екстра- та інтралінгвальних чинників на розвиток військової лексики української мови. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету «Філологічні студії»*. 2014. Вип. 10. С. 75–83.
39. Лукіянчук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 66. С. 65-67. DOI: 10.25264/2519-2558-2017-66-65-67
40. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. М. : Воениздат, 1980. 237 с.

41. Навальна М., Калужинська Ю. Актуалізація лексем на позначення військових дій, процесів та станів. *Психолінгвістика/Psycholinguistics*. 2018. № 24 (2). С. 218–235.
42. Нелюбин Л. Л., Дормидонтов А. А., Васильченко А. А. Военный перевод и его особенности : учебник военного перевода (общий курс). М. : Воениздат, 1981. 379 с.
43. Нелюбин Л. Л. Частотный англо-русский военный словарь-минимум. М. : Воениздат, 2004. 224 с.
44. Некряч Т. Є., Чала Ю. П. Через терні до зірок: труднощі перекладу художніх творів : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2008. 200 с.
45. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів : Світ, 1994. 216 с.
46. Погонєць В. В. Номінації сучасної військової техніки в англійській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 67. С. 225–228.
47. Погонєць В. В. Особливості англомовного військового дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»*. 2019. №. 39, том 2. С. 67–70.
48. Романова С. П., Коралова А. Л. Пособие по переводу с английского языка на русский. М. : КДУ, 2007. 176 с.
49. Рецкер Я. Н. Теория перевода и переводческая практика. М. : Международные отношения, 1974. 216 с.
50. Салимова Р. Х. Современное профессиональное просторечие (на материале военной русской лексики советской эпохи). М. : Наука, 1974. 135 с.
51. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
52. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201–208.

53. Стрелковский Г. М. Теория и практика военного перевода (Немецкий язык). М. : Воениздат, 1979. 272 с.
54. Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Англо-русский словарь военного сленга. М. : Изд-во «Союз», 1982. 536 с.
55. Туровська Л. В. Дещо про генезис сучасної української військової термінології. *Наукові праці*. 2007. Вип. 54. С. 79–84.
56. Федоренко С. В., Бернадіна А. В. Загальна характеристика фахової мови військової сфери (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. 2021. № 83. С. 257–363.
57. Фомина Н. Д. Военная лексика русского языка в контексте художественной речи (на материале советской литературы) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М., 1968. 24 с.
58. Хомяков В. А. Нестандартная лексика в структуре английского языка национального периода: автореф. дисс. ... д-ра филол. наук. Ленинград, 1980. 39 с.
59. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика : Статус, проблемы, аспекты. М. : Наука, 1988. 215 с.
60. Шостюк З. Функціональні та стилістичні особливості неологізмів у поетичному тексті Дмитра Павличка. *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2013. № 2. URL : <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/43>
61. Ayto J. Twentieth Century Words. Oxford University Press, 1999. 626 p.
62. Chaloupský L. A. Sociolinguistic Interpretation of Military Slang and Vernacular Expressions. Brno, 2005. 174 p.
63. Cowley R., Parker G. The Reader's Companion to Military History. Mariner Books, 2001. 592 p.
64. Funk W. Word Origins and Their Romantic Stories. NY. : Bell Publishing Company, 1992. 432 p.

65. Murray T. E. The Language of Naval Fighter Pilots. *American Speech*. 1986. Vol.61, № 2. P. 121–129.
66. Partridge E. Slang Today and Yesterday. London : Routledge and Kegan Paul, 1982. 476 p.
67. Silkett W. A. Words of War. *Military Affairs*. 1985. Vol. 49, № 1. P. 13–16.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

68. Альманах сектору безпеки України 2012. К., 2013. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.razumkov.org.ua%2Fupload%2FAlmanakh_bezpeky_fnl.pdf&clen=722224&chunk=true
69. Балабін В. В., Лісовський В. В., Чернишов О. О. Основи військового перекладу : (англ. мова): підручник. К. : Логос, 2008. 587 с.
70. Безпекові аспекти політичної децентралізації в Україні: Бачення, реалії та можливі наслідки. Дослідження Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР) 56 с.
71. Журнал «Український тиждень» URL : <https://tyzhden.ua/>, <https://tyzhden.ua/Magazines/>
72. Торська М., Черник П. Англо-український словник військових термінів та супутньої лексики миротворчої спрямованості. Львів : АСВ, 2011. 476 с.
73. Almanac on Security Sector Governance in Ukraine 2012. Geneva-Kyiv, 2013. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.dcaf.ch%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fpublications%2Fdocuments%2FAlman_bezp_2012_eng.pdf&clen=565011&chunk=true
74. Journal *Ukrainian Week* URL : <https://ukrainianweek.com/>, <https://ukrainianweek.com/Magazines/>
75. Ingersoll G. 31 Phrases That Only People In The Military Will Understand. 2014. URL : <http://www.businessinsider.com/military-phrases-2013-12>.

76. Military.com. URL : <https://www.military.com>

77. Security Aspects of Political Decentralisation in Ukraine: Visions, Realities, and Possible Implications. Center for Army, Conversion and Disarmament Studies, Kyiv, 2017. 56 p.

ДОДАТОК А

Таблиця А

Загальний корпус дослідження

№	Військова лексична одиниця в оригіналі	Тип	Переклад лексичної одиниці українською мовою	Приєм перекладу
1.	Air domain	Фразеологічний	Атмосферні межі, які починаються на поверхні Землі та простягаються на висоту, вплив якої на виконання бойового завдання є мізерним	Експлікація
2.	Airdrop	Морфологічний	Десантування	Логічний розвиток поняття
3.	Airhead	Морфологічний	Плацдарм десантування	Словниковий відповідник
4.	Amphibian	Лексико-семантичний	Амфібійно-десантний транспортний засіб (з можливістю пересування водою й суходолом)	Словниковий відповідник
5.	Amphibious withdrawal	Лексико-семантичний	Відхід до берега й евакуація морем	Словниковий відповідник
6.	Antemortem data	Фразеологічний	Медичні записи, зразки та фотографії, взяті та зроблені до моменту смерті	Експлікація
7.	Approach schedule	Фразеологічний	План підходу десанту	Словниковий відповідник
8.	Apron	Лексико-семантичний	Майданчик для розміщення авіатранспорту	Експлікація
9.	Area denial	Фразеологічний	Ведення вогню на заборону	Словниковий відповідник
10.	Ascent phase	Фразеологічний	Висхідна фаза запуску балістичної ракети	Словниковий відповідник
11.	Asset validation	Фразеологічний	Розвідка: процес визначення автентичності, надійності, корисності, придатності офіцера	Словниковий відповідник
12.	Authorization data	Фразеологічний	Визначені законодавством людські (цивільні та військові) й технічні ресурси	Словниковий відповідник

13.	Avenue of approach	Фразеологічний	Шлях підступу	Калькування
14.	Backfill	Морфологічний	Військові та їх формування, прикликані для здійснення ротації активних підрозділів у зоні їх дислокації	Експлікація
15.	Begin morning nautical twilight	Фразеологічний	Навігаційні сутінки (період, коли Сонце знаходиться на 12° нижче горизонту)	Експлікація
16.	Blood chit	Фразеологічний	Невелика частина певного матеріалу, що зображує американський прапор та містить надпис декількома мовами, який закликає забезпечувати безпеку носієві та гарантує отримання винагороди за це	Експлікація
17.	Blue bark	Фразеологічний	Блакитні пси (військовослужбовці або цивільні працівники Міністерства оборони США, які повідомляють про смерть чи загибель рідних та виконують транспортування у разі необхідності)	Калькування
18.	Bona fides	Фразеологічний	Застосування прийому спілкування з незнайомцями з метою встановлення чесності та налагодження довіри (в межах реабілітаційних заходів для військових)	Експлікація
19.	Brevity code	Лексико-семантичний	Скорочений військовий код	Експлікація
20.	Buddy-aid	Фразеологічний	Подорожник для жмура	Експлікація
21.	C-day	Морфологічний	Невизначений, але запланований день передислокації	Експлікація
22.	Chalk number	Лексико-семантичний	Номер вантажу десантної групи	Експлікація

23.	Chief of fires	Фразеологічний	Радник щодо розумного застосування вогневої підтримки	Експлікація
24.	Clandestine	Морфологічний	Секретний	Словниковий відповідник
25.	Commonality	Морфологічний	Уніфікація зразків озброєння	Словниковий відповідник
26.	Constellation	Лексико-семантичний	Групування супутників	Словниковий відповідник
27.	Counterdrug	Морфологічний	Боротьба з обігом наркотиків	Калькування
28.	Counterinsurgency	Морфологічний	Придушення внутрішніх заворушень	Калькування
29.	Critical vulnerability	Фразеологічний	Критична вразливість (обладнання до руйнування внаслідок атаки)	Калькування
30.	De-arming	Морфологічний	Операція, у ході якої здійснюється приведення озброєння в безпечний режим (на запобіжник)	Експлікація
31.	Decedent effects	Фразеологічний	Особисте майно, знайдене на останках жертв	Експлікація
32.	Detainee debriefing	Фразеологічний	Допит заручника	Калькування
33.	E-day	Морфологічний	День початку навчань	Експлікація
34.	Elicitation	Морфологічний	Збір розвідданих	Словниковий відповідник
35.	Embarkation	Морфологічний	Завантаження	Калькування
36.	End evening civil twilight	Фразеологічний	Кінець світлого часу доби	Експлікація
37.	End state	Фразеологічний	Набір обов'язкових умов, які визначають досягнення поставлених командиром цілей	Експлікація
38.	End-to-end	Морфологічний	Термін, який описує розподіл меж спільних операцій, починаючи з вихідної точки і закінчуючи у географічно визначеній командиром точці бойового зіткнення в межах бажаної оперативної зони, враховуючи	Експлікація

			повернення військовослужбовців та матеріального забезпечення у вихідну точку	
39.	Family readiness	Лексико- семантичний	Готовність родини військовослужбовця за необхідності змінювати місце проживання, при цьому зберігаючи головні сімейні цінності	Експлікація
40.	Force beddown	Фразеологічний	Забезпечення доцільних засобів підтримки військ для розбудови плацдарму для перекидання військ	Експлікація
41.	Foreign disaster	Фразеологічний	Надзвичайна ситуація, яка вимагає втручання уряду США з подальшим рішенням щодо введення військ у проблемні регіони	Експлікація
42.	Foreign disaster relief	Фразеологічний	Приглушення надзвичайної ситуації	Калькування
43.	Foreign instrumentation signals intelligence	Фразеологічний	Виявлення сигналів іноземної контрольно- виміральної апаратури	Словниковий відповідник
44.	Forward resuscitative care	Фразеологічний	Медицина допомога, надана якомога ближче й точніше (в часових і місцевих вимірах) до поранення з метою стабілізувати постраждалого для евакуації	Калькування
45.	463L system	Морфологічний	Система 463L (система забезпечення повітряної логістики)	Калькування
46.	Friendly army	Морфологічний	«Свої» війська	Калькування
47.	Full-spectrum superiority	Фразеологічний	Повномасштабна перевага	Калькування
48.	Fusion	Лексико- семантичний	Розвідка: структурування інформації для здійснення всебічного аналізу та оцінки	Експлікація

49.	Global distribution	Фразеологічний	Облік та розподіл (людських і матеріальних ресурсів)	Калькування
50.	Go/no-go	Морфологічний	Критична точка для прийняття рішення продовжувати чи припинити проведення операції	Експлікація
51.	Ground alert	Морфологічний	Бойове чергування	Калькування
52.	Guarded frequencies	Лексико-семантичний	Частота радіонагляду	Словниковий відповідник
53.	Half-life	Морфологічний	Половина часу перебігу процесу	Експлікація
54.	Hasty breach	Лексико-семантичний	Пророблення проходів на шляху захоплення ворожої території	Експлікація
55.	H-hour	Морфологічний	Час десантування / початок наступу	Експлікація
56.	Homing	Морфологічний	Наведення (реактивного снаряда)	Словниковий відповідник
57.	Identification friend or foe	Фразеологічний	Система визначення «свій-чужий»	Калькування
58.	Implied task	Лексико-семантичний	Завдання, що впливають з конкретних обставин	Експлікація
59.	Improvised explosive device	Фразеологічний	Саморобний вибуховий пристрій	Калькування
60.	Inactive duty training	Фразеологічний	Підготовка особового складу резерву	Експлікація
61.	Incremental costs	Лексико-семантичний	Додаткові витрати, необхідні для успішного виконання завдання	Експлікація
62.	Individual mobilization augmentee	Фразеологічний	Резервіст, призваний в період мобілізації	Експлікація
63.	Individual ready reserve	Фразеологічний	Добровольчий резерв першої черги	Калькування
64.	Initial response force	Фразеологічний	Оперативна група (перша на місці терористичного акту)	Словниковий відповідник
65.	Insurgency	Морфологічний	Масові заворушення	Калькування
66.	Joint table of distribution	Фразеологічний	Спеціальний штатно-організаційний розклад для об'єднаних органів	Експлікація
67.	Joint terminal attack controller	Лексико-семантичний	Передовий авіаційний навідник (у корпусі морської піхоти США)	Словниковий відповідник
68.	Jumpmaster	Формологічний	Інструктор з підготовки до стрибків з парашутом	Експлікація

69.	Kill box	Лексико-семантичний	Заборонена зона (тактика ведення бою)	Логічний розвиток поняття
70.	Landing craft	Фразеологічний	Десантне судно	Калькування
71.	Laser rangefinder	Лексико-семантичний	Лазерний дальномір	Калькування
72.	Lead	Лексико-семантичний	Провідна позиція	Словниковий відповідник
73.	Leverage	Лексико-семантичний	Інструмент впливу	Словниковий відповідник
74.	L-hour	Морфологічний	Час висадки десанту для перекидання	Експлікація
75.	Lighterage	Морфологічний	Десантний ліхтер	Словниковий відповідник
76.	Listening watch	Фразеологічний	Чергування станцій прослуховування	Експлікація
77.	Littoral	Морфологічний	Прибережна територія	Словниковий відповідник
78.	Locate	Лексико-семантичний	Розвідувати	Словниковий відповідник
79.	Lodgment	Морфологічний	Захоплення та зайняття позицій	Експлікація
80.	Marshalling	Морфологічний	Зосередження військ	Словниковий відповідник
81.	Mass atrocity response operations	Фразеологічний	Операції з опередження масових заворушень	Калькування
82.	M-day	Морфологічний	День мобілізації	Експлікація
83.	Measurement and signature intelligence	Фразеологічний	MASINT-розвідка (інструментальна)	Словниковий відповідник
84.	Midcourse phase	Фразеологічний	Балістична (маршева) ділянка	Словниковий відповідник
85.	Military deception	Фразеологічний	Оперативне маскування бойових дій	Експлікація
86.	Military engagement	Фразеологічний	Військове протиборство / бій	Калькування
87.	Minehunting	Морфологічний	Пошук мін	Калькування
88.	Minesweeping	Морфологічний	Розмінування	Деметафоризація
89.	Mission needs statement	Фразеологічний	Виклад потреб для виконання завдання	Калькування
90.	Moored mine	Фразеологічний	Якірна міна	Калькування
91.	Morale, welfare, and recreation	Фразеологічний	Заходи з організації побутового забезпечення, відпочинку та розваг	Експлікація
92.	Mounting	Лексико-семантичний	Зосередження та підготовка військ до посадки в БМ	Експлікація

93.	Need to know	Лексико-семантичний	Принцип службової необхідності	Словниковий відповідник
94.	Negation	Лексико-семантичний	Вихід з ладу	Експлікація
95.	No-strike list	Фразеологічний	Список об'єктів, які не підлягають удару	Експлікація
96.	Not mission capable, supply	Фразеологічний	Неготовність до виконання завдання у зв'язку з труднощами постачання	Експлікація
97.	Numbered fleet	Лексико-семантичний	Номерний флот	Калькування
98.	Obstacle belt	Лексико-семантичний	Смуга загороджень	Калькування
99.	On-call	Морфологічний	За сигналом	Калькування
100.	On-call target	Фразеологічний	Планова ціль, ураження якої здійснюється за сигналом	Експлікація
101.	On-scene commander	Фразеологічний	Командир підрозділу в зоні проведення бойових дій	Калькування
102.	Open-source intelligence	Фразеологічний	Розвідка методом використання відкритих джерел	Калькування
103.	Operating stocks	Фразеологічний	Оперативні запаси	Калькування
104.	Operational art	Фразеологічний	Оперативне мистецтво (когнітивний підхід командирів та підлеглих щодо розробки стратегій, кампаній та організації операцій)	Калькування
105.	Operational necessity	Фразеологічний	Виробнича необхідність (завдання, наслідки виконання якого виправдовують можливі втрати особового складу та технічного забезпечення)	Калькування
106.	Operational pause	Фразеологічний	Тимчасова затримка в проведенні операції	Калькування
107.	Operational reach	Лексико-семантичний	Робочі межі, у яких військові сили можуть успішно застосовувати бойові можливості	Експлікація
108.	Ordered departure	Фразеологічний	Процедура, згідно з якою певна кількість урядовців США	Експлікація

			зазнають скорочення на іноземній службовій посаді	
109.	Order of battle	Фразеологічний	Бойовий склад та дислокація військ / оперативне шиккування	Експлікація
110.	Packup kit	Лексико-семантичний	Спорядження, видане військовою частиною для забезпечення бойових потреб за умови короткотривалого перебування підрозділу на певній території	Експлікація
111.	Permissive environment	Лексико-семантичний	Сприятливі для виконання завдання умови	Експлікація
112.	Phony minefield	Лексико-семантичний	Помилкове мінне поле (з метою збити ворога спантелику)	Калькування
113.	Point defense	Лексико-семантичний	Охорона об'єкта	Калькування
114.	Pointee-talkee	Морфологічний	Прийом мовної підтримки, який полягає в покроковому вказуванні на слово англійською мовою та його переклад іноземною з одночасним вимовляння	Експлікація
115.	Post-launch abort	Лексико-семантичний	Навмисна дія, скоєна після відділення ракетносія, з метою завадити точному влучанню в ціль	Експлікація
116.	Prisoner of war	Фразеологічний	Військовополонений	Калькування
117.	Procurement lead time	Фразеологічний	Час на підготовку матеріальної бази	Експлікація
118.	Proof	Морфологічний	Завірити герметичність	Калькування
119.	Protected emblems	Фразеологічний	Емблеми та символи на кшталт червоного хреста, які гарантують статус безпеки відповідно до закону ведення війни	Експлікація
120.	Q-boat	Морфологічний	Корабель-пастка (замінований)	Експлікація

121.	Rangers	Лексико-семантичний	Особовий склад диверсійно-розвідувальної групи	Експлікація
122.	Rapid global mobility	Фразеологічний	Висока глобальна мобільність	Калькування
123.	Reachback	Морфологічний	Сприяння / підтримка допоміжних організацій	Калькування
124.	Ready reserve	Фразеологічний	Резерв першої черги	Калькування
125.	Realistic mission scenario	Фразеологічний	План дій в умовах, максимально наближених до бойових	Експлікація
126.	Multiple reattack	Фразеологічний	Повторювана атака	Калькування
127.	Recognition	Фразеологічний	Виявлення	Калькування
128.	Reconnaissance	Морфологічний	Розвідувальна діяльність	Словниковий відповідник
129.	Recovery	Лексико-семантичний	Ліквідація наслідків (стихійного лиха, ядерної атаки)	Логічний розвиток поняття
130.	Landing-craft recovery site	Фразеологічний	Майданчик для ремонту десантної техніки	Експлікація
131.	Redeployment	Морфологічний	Перегрупування військ	Калькування
132.	Red team	Лексико-семантичний	«Червоні» (умовний супротивник в бойових навчаннях)	Калькування
133.	Reduced operating status	Фразеологічний	Статус обмеженого використання судна в мирний час)	Калькування
134.	Reduction	Лексико-семантичний	Знищення оборонних споруд	Експлікація
135.	Rehearsal and movement phase	Фразеологічний	Етап репетиції висадки та переходу десанту	Калькування
136.	Reintegrate	Морфологічний	Психологічний прийом повільної інтеграції постраждалого військовослужбовця у звичне соціальне середовище (у межах реабілітації)	Експлікація
137.	Relief in place	Лексико-семантичний	Передача позицій	Деметафоризація
138.	Religious service officer	Фразеологічний	Військовий капелан	Словниковий відповідник
139.	Remain-behind equipment	Лексико-семантичний	Спорядження, яке залишається військами в зоні попередньої дислокації	Експлікація

140.	Render safe procedures	Фразеологічний	Порядок знешкодження	Словниковий відповідник
141.	Replacement in kind	Фразеологічний	Заміна необхідних матеріалів і послуг подібними	Експлікація
142.	Reportable incident	Фразеологічний	Підзвітний випадок	Калькування
143.	Requirements determination	Фразеологічний	Визначення потреб у матеріальних засобах	Експлікація
144.	Requesting agency	Фразеологічний	Орган подачі заявки	Експлікація
145.	Residual forces	Лексико-семантичний	Резервні війська в бойовій готовності	Експлікація
146.	Rest and recuperation	Фразеологічний	Відпочинок і відновлення сил особового складу	Калькування
147.	Restraint	Лексико-семантичний	Обмежувальний дисциплінарний захід	Експлікація
148.	Restricted readiness test	Лексико-семантичний	Перевірка бойової готовності за скороченою програмою	Калькування
149.	Retrograde	Лексико-семантичний	Відступ	Словниковий відповідник
150.	Returnee	Морфологічний	Військовий, який повернувся до США після проходження служби за кордоном	Експлікація
151.	Rising mine	Лексико-семантичний	Міна, яка спливає	Калькування
152.	Riverine operations	Лексико-семантичний	Проведення бойових операцій на березі річки	Експлікація
153.	Role specialist nation	Лексико-семантичний	Країна, яка організовує постачання	Експлікація
154.	Roll-on/roll-off discharge facility	Лексико-семантичний	Обладнання для здійснення горизонтального завантаження	Експлікація
155.	Rough terrain	Лексико-семантичний	Всюдихідна техніка	Експлікація
156.	Ruse	Лексико-семантичний	Військова хитрість	Експлікація
157.	Safe house	Лексико-семантичний	Явка (позиція розвідгрупи)	Деметафоризація
158.	Mechanical safing	Фразеологічний	Механічний запобіжник	Калькування
159.	Salvage	Лексико-семантичний	Пошкоджене майно / трофей	Експлікація
160.	Screening	Морфологічний	Маскування	Логічний розвиток поняття

161.	Sealift	Морфологічний	Перекидання військ морем	Експлікація
162.	SEAL team	Морфологічний	Розвідно-диверсійна група	Експлікація
163.	Combat search and rescue	Фразеологічний	Пошуково-рятувальні дії в умовах ведення бою	Експлікація
164.	Secondary loads	Лексико-семантичний	Обладнання, яке перевозиться штатним транспортним засобом	Експлікація
165.	Seize	Лексико-семантичний	Захопити	Калькування
166.	Seizures	Лексико-семантичний	Окупація / конфіскація	Калькування
167.	Senior airfield authority	Лексико-семантичний	Особа, наділена повноваженнями здійснення повномасштабного контролю над військовим аеродромом	Експлікація
168.	Sequel	Лексико-семантичний	Продовження операції на основі наслідків попередніх дій	Експлікація
169.	Service	Лексико-семантичний	Військова служба	Калькування
170.	Shielding	Лексико-семантичний	Маскування	Логічний розвиток поняття
171.	Shoot-look-shoot	Лексико-семантичний	Принцип ураження цілей «пуск-нагляд-пуск»	Експлікація
172.	Shortfall	Морфологічний	Нестача матеріальної бази чи особового складу для успішного виконання завдання	Експлікація
173.	Solatium	Лексико-семантичний	Грошова компенсація за втрату майна, моральні та тілесні страждання, смерть близьких	Експлікація
174.	Sortie	Морфологічний	Бойовий виліт / перехід у наступ	Експлікація
175.	Mission oriented protective posture	Лексико-семантичний	Засоби індивідуального захисту	Експлікація
176.	Spotter	Лексико-семантичний	Коректувальник вогню артилерії	Експлікація
177.	Spreader bar	Лексико-семантичний	Траверса	Словниковий відповідник

178.	Staging	Лексико-семантичний	Підготовка та зосередження десантних військ	Експлікація
179.	Stateless person	Фразеологічний	Особа без громадянства	Калькування
180.	Sterilizer	Лексико-семантичний	Самоліквідатор боєприпасів	Словниковий відповідник
181.	Stop-loss	Морфологічний	Примусове продовження військової служби військовослужбовця-контрактника	Експлікація
182.	Survivability	Морфологічний	Збереження боєздатності	Словниковий відповідник
183.	Targeteer	Морфологічний	Піхотинець	Деметафоризація
184.	Task force	Фразеологічний	Тактична група	Калькування
185.	Tasking order	Фразеологічний	Розпорядження щодо виконання бойових завдань	Експлікація
186.	Tear line	Фразеологічний	Лінії, що розділяють інформацію з повідомлення розвідки на категорії, які допускаються до оприлюднення	Експлікація
187.	Tradecraft	Морфологічний	Спеціальна підготовка агентів розвідки	Експлікація
188.	Unconventional warfare	Фразеологічний	Спеціальні методи ведення війни	Експлікація
189.	Underwater demolition	Фразеологічний	Підводні підривні роботи	Калькування
190.	Unrestricted reporting	Фразеологічний	Необмежене звітування	Калькування
191.	Vertical replenishment	Лексико-семантичний	Поповнення запасів за допомогою гелікоптера	Експлікація
192.	Vetting	Морфологічний	Перевірка на можливість допуску до роботи з державною таємницею	Експлікація
193.	Walk-in	Морфологічний	Особа, яка надає розвідну інформацію	Експлікація
194.	Range warden	Фразеологічний	Начальник полігону	Калькування
195.	Beach wave	Лексико-семантичний	Штурмова хвиля десанта	Експлікація
196.	Weaponeer	Морфологічний	Оператор системи озброєння	Експлікація
197.	A-1	Морфологічний	Начальник штатно-організаційного управління (ВПС)	Експлікація
198.	A-2	Морфологічний	Офіцер розвідки (ВПС)	Експлікація

199.	A-3	Морфологічний	Офіцер оперативного відділу штабу (ВПС)	Експлікація
200.	A-4	Морфологічний	Начальник логістики (ВПС)	Експлікація
201.	A-5	Морфологічний	Відділ планування	Експлікація
202.	A-6	Морфологічний	Начальник служби зв'язку (ВПС)	Експлікація
203.	A-7	Морфологічний	Начальник відділу споруджень та технічної підтримки проведення місій (ВПС)	Експлікація
204.	Acb	Морфологічний	Будівничий батальйон десантних військ	Експлікація
205.	Anti-jam facility	Фразеологічний	Засіб захисту від перешкод	Калькування
206.	C2	Морфологічний	Командно-штабний	Експлікація
207.	C2S	Морфологічний	Забезпечення оперативного управління	Експлікація
208.	C-2X	Морфологічний	Управління розвідки та контррозвідки	Експлікація
209.	C3	Морфологічний	Командування, управління та зв'язок	Експлікація
210.	C3I	Морфологічний	Командування, управління, зв'язок та розвідка	Експлікація
211.	C4I	Морфологічний	Багатофункціональна бойова інформаційно-управлінська система	Експлікація
212.	C4S	Морфологічний	Автоматизована система управління та зв'язку	Експлікація
213.	CJ-4	Морфологічний	Заступник командира з питань тилу	Експлікація
214.	G-1	Морфологічний	Помічник начальника штабу	Експлікація
215.	G-2	Морфологічний	Начальник розвідки	Експлікація
216.	G-2X	Морфологічний	Особовий склад відділу агентурно-оперативної та контррозвідки	Експлікація
217.	G-3	Морфологічний	Командир оперативних військ	Експлікація
218.	G-4	Морфологічний	Відділ тилового забезпечення	Експлікація
219.	G-5	Морфологічний	Помічник начальника штабу	Експлікація

220.	G2 air duty team	Морфологічний	Чергова група офіцерів зв'язку з авіацією (у відділі розвідки штабу)	Експлікація
221.	G-7	Морфологічний	Командир інформаційних операцій сухопутних військ	Експлікація
222.	I2	Морфологічний	Розвіддані	Експлікація

224.	40 mike-mike	Лексико-семантичний	Підствольний гранатомет	Експлікація
225.	Chest candy	Лексико-семантичний	Військові нагороди	Експлікація
226.	Digies	Морфологічний	Пікселька	Калькування
227.	Eagle keeper	Лексико-семантичний	Командир бригади технічного обслуговування	Експлікація
228.	Five-sided puzzle palace	Лексико-семантичний	Будівля Пентагону	Експлікація
229.	Bullet catcher/bang-bang	Фразеологічний	Ловець куль / піхотинець	Калькування
230.	Hot mike	Фразеологічний	Безперервний радіозв'язок	Словниковий відповідник
	Air picket	Фразеологічний	Повітряна варта	Калькування
231.	Alpha charlie	Фразеологічний	Виголошувати догану; вичитувати	Експлікація
232.	Anymouse	Морфологічний	Скринька для анонімних пропозицій (на борту кораблів)	Експлікація
233.	Ass	Лексико-семантичний	Оснащені бойові машини	Експлікація
234.	Ate-up	Лексико-семантичний	Беззалаберний солдат	Експлікація
235.	Band-aid	Лексико-семантичний	Пластир (медик)	Калькування
236.	Bang-bang	Лексико-семантичний	Пушка	Деметафоризація
237.	Big voice	Лексико-семантичний	Гучномовець	Деметафоризація
238.	Bird	Лексико-семантичний	Гелікоптер	Деметафоризація
239.	Bitchin' betty	Фразеологічний	Суча Бетті	Калькування
240.	'Black' (on ammo, fuel, water, etc)	Лексико-семантичний	Голяк	Логічний розвиток поняття
241.	Blown up	Лексико-семантичний	Контужений	Логічний розвиток поняття
242.	Blue falcon	Фразеологічний	Зрадник	Словниковий відповідник

243.	Bolo	Лексико-семантичний	Мазило	Логічний розвиток поняття
244.	Bone	Лексико-семантичний	Бомбардувальник В-1	Логічний розвиток поняття
245.	Bullwinkle badge	Лексико-семантичний	Шеврон десантно-штурмової бригади	Експлікація
246.	Burn bag	Лексико-семантичний	Контейнер для документів, що підлягають знищенню / валіза без ручки (про людину)	Калькування
247.	Cannibalize	Морфологічний	«Розкуркулити»	Словниковий відповідник
248.	Chancre mechanic	Лексико-семантичний	Шанкр-механік (венеролог)	Калькування
249.	Chem-light batteries	Лексико-семантичний	Цілковитий непотріб	Експлікація
250.	Chest candy	Лексико-семантичний	Нагрудні відзнаки	Експлікація
251.	Chicken plates	Лексико-семантичний	Броньований щит для захисту грудей вертолітного кулеметника	Експлікація
252.	Comics	Лексико-семантичний	Комікси (розвідні карти)	Калькування
253.	Commo	Морфологічний	Техніка зв'язківців	Експлікація
254.	Crank	Лексико-семантичний	Військовослужбовець військово-морських сил, який чергує на бортовій кухні	Експлікація
255.	Crusher	Лексико-семантичний	Крашер (шоломи пілотів часів Другої світової війни)	Трансформування
256.	Dear john	Фразеологічний	Дорогий Джон	Калькування
257.	Demilitarized zone	Фразеологічний	Демілітаризована зона	Калькування
258.	Digit midget	Фразеологічний	Залишок днів до закінчення служби	Експлікація
259.	Beetle-crusher	Лексико-семантичний	Піхотинець	Логічний розвиток поняття
260.	Dittybopper	Морфологічний	Солдат, який марширує не в такт з іншими	Експлікація
261.	Dope on a Rope	Лексико-семантичний	Десантники	Деметафоризація
262.	Dustoff	Лексико-семантичний	Санітарний гелікоптер / евакуація санітарним гелікоптером	Деметафоризація

263.	Dynamited chicken	Лексико-семантичний	Вогняна курка (особлива страва військово-морської кухні)	Калькування
264.	Embed	Лексико-семантичний	Репортер, закріплений за бойовим підрозділом та територією виконання бойового завдання	Експлікація
265.	Expectant	Лексико-семантичний	Безнадійний військооаслужбовець	Логічний розвиток поняття
266.	Eagle	Лексико-семантичний	Полковник	Словниковий відповідник
267.	Fang	Лексико-семантичний	Озброїти	Калькування
268.	Fart sack	Лексико-семантичний	Спальний мішок / льотний комбінезон	Деметафоризація
269.	Farts and Darts	Фразеологічний	Значки у вигляді хмар і блискавок на головному уборі офіцерів ВВС	Експлікація
270.	Fashion show	Фразеологічний	Модний показ (багаторазова зміна форми одягу протягом дня)	Калькування
271.	First light	Фразеологічний	Перші півні	Реметафоризація
272.	Flaming asshole	Лексико-семантичний	Червоне коло на фюзеляжі японських бойових літаків під час Другої світової війни / Димовий слід, який залишають по собі двигуни реактивного літака	Експлікація
273.	Flight suit insert	Лексико-семантичний	Пілот	Деметафоризація
274.	Fitty	Морфологічний	Кулемет М2 50-го калібру	Експлікація
275.	Football bat	Лексико-семантичний	Вкрай дивний спосіб виконання певної дії / дивна людина	Експлікація
276.	Force projection	Фразеологічний	Демонстрація військової міці / перекидання військ і техніки	Словниковий відповідник
277.	Fourth Point of Contact	Лексико-семантичний	Четверта точка стику в момент приземлення	Калькування
278.	Fruit salad	Лексико-семантичний	Нагрудні відзнаки	Деметафоризація

279.	Fugazi	Морфологічний	Гайки!	Словниковий відповідник
280.	Galloping dandruff	Лексико-семантичний	Лула-танцівниця (воші)	Калькування
281.	Geardo	Морфологічний	Надекіпований військовослужбовець	Експлікація
282.	Gofasters	Лексико-семантичний	Скороходи (спортивне взуття)	Калькування
283.	Gone elvis	Фразеологічний	Військовий, який зник безвісти в ході бою	Експлікація
284.	Grape	Лексико-семантичний	ВМС США: військовий з технічного забезпечення, який здійснює заправку літаків; ВПС США: діло – раз плюнути	Експлікація
285.	Grid squares	Лексико-семантичний	Квадрат сітки оперативної карти / річ, якої не існує, проте яку необхідно знайти для успішного виконання завдання	Експлікація
286.	Groundhog day	Фразеологічний	День сурка (порядок передислокації військ, на який неможливо вплинути жодним чином)	Калькування
287.	Gum shoe	Фразеологічний	Резовий чобіт (слідопит / криптолог)	Калькування
288.	Hangar queen	Фразеологічний	Перлина ангару (несправний літак, що простоює в ангарі)	Калькування
289.	Hardball	Лексико-семантичний	Побита дорога	Експлікація
290.	Hat up	Лексико-семантичний	Змінювати дислокацію	Експлікація
291.	Hawk	Лексико-семантичний	Хок (американський зенітно-ракетний комплекс) / нестерпно холодна погода	Транскодування
292.	Helo	Морфологічний	Гело (гелікоптер)	Транскодування
293.	High speed	Лексико-семантичний	Шустряк	Словниковий відповідник
294.	Hit the Silk	Лексико-семантичний	Стрибати з парашутом	Деметафоризація
295.	Iron rations	Фразеологічний	НЗ (недоторкані запаси)	Словниковий відповідник
296.	Jawa	Лексико-семантичний	Джава (військовослужбовець,	Транскодування

			дислокований у пустельному регіоні)	
297.	Jesus slippers	Лексико-семантичний	Взуття для душі	Деметафоризація
298.	Jockstrap medal	Лексико-семантичний	Значок для профі	Деметафоризація
299.	Kinetic	Лексико-семантичний	Лютий	Деметафоризація
300.	Klick	Лексико-семантичний	Кілометр	Словниковий відповідник
301.	Jamming	Лексико-семантичний	перешкоди радіозв'язку / радіоперешкоди	Словниковий відповідник
302.	Left handed monkey wrench	Лексико-семантичний	Інструмент, якого не існує	Експлікація
303.	Meat wagon	Лексико-семантичний	Швидка / «чорний ворон»	Реметафоризація
304.	Moonbeam	Лексико-семантичний	Ліхтарик	Деметафоризація
305.	Moving like pond water	Лексико-семантичний	Черепахові танці	Реметафоризація
306.	Mustang	Лексико-семантичний	Офіцер з низів	Експлікація
307.	Over the Hill	Лексико-семантичний	Дезертир	Деметафоризація
308.	Pad eye remover	Лексико-семантичний	Замилювач очей	Реметафоризація
309.	Pill pusher	Лексико-семантичний	Лікар	Логічний розвиток поняття
310.	Pink mist	Фразеологічний	Рожевий туман (слід від вогнепального поранення)	Калькування
311.	Pollywog	Морфологічний	Військовослужбовець, який не перетнув екватор на борту судна	Експлікація
312.	Rainbow	Лексико-семантичний	Веселка (протирадіолокаційна ракета)	Калькування
313.	Remington raider	Лексико-семантичний	Офіцер ремінгтонського полку (військовослужбовець, яким змушений займатися паперовою роботою)	Калькування
314.	Rocks and Shoals	Фразеологічний	Закони й правила ВМС США	Експлікація

315.	Ruck up	Лексико-семантичний	Пробиватися	Словниковий відповідник
316.	Salad bar	Лексико-семантичний	Нагрудні відзнаки	Деметафоризація
317.	Scrambled eggs	Фразеологічний	Ячня (значки на військовому головному уборі)	Словниковий відповідник
318.	Self-propelled sandbags	Лексико-семантичний	Піхотинець, змушений виконувати свої службові обов'язки на першій лінії зіткнення	Експлікація
319.	Shellback	Морфологічний	Морський вовк / досвідчений моряк	Словниковий відповідник
320.	Snake eater	Лексико-семантичний	Змієлот (військовослужбовець загону особливого призначення)	Калькування
321.	Sky blossom	Фразеологічний	Небесне цвітіння (парашут, який розкрився)	Калькування
322.	Slick sleeve	Фразеологічний	Моряк, який не дослужився до отримання відзнак на рукавах форми	Експлікація
323.	Smoke	Лексико-семантичний	Збити літак	Експлікація
324.	Snivel gear	Лексико-семантичний	Шмарклеспорядження (те, що використовується в холодну погоду)	Логічний розвиток поняття
325.	Soap chips	Лексико-семантичний	Неправдиві листи, залишені ворогами на трупах військовослужбовців з метою дискредитувати померлих і принизити в очах командування та рідних	Експлікація
326.	Swoop	Лексико-семантичний	Морська піхота: звільнення зі служби на вихідні з можливістю покинути базу дислокації	Експлікація
327.	Taco	Лексико-семантичний	Оцінка «незадовільно» за бойові тренування військовослужбовців ВПС США	Експлікація

328.	Tango uniform	Лексико-семантичний	Жмур (мрець)	Деметафоризація
329.	Twidget	Морфологічний	Твіджет (моряк, який ремонтує електронне устаткування)	Транскодування
330.	Un-ass	Морфологічний	Щоб аж жопа блиснула (швидко покинути місце перебування)	Логічний розвиток поняття
331.	Uncle sam's canoe club	Фразеологічний	Човнарня дядька Сема (берегова охорона США)	Калькування
332.	Voice in the Sky	Лексико-семантичний	Голос у піднебессі (оголошення в гучномовець)	Калькування
333.	Voluntold	Морфологічний	Добровільно-примусово (стосується винокання розпоряджень командира)	Словниковий відповідник
334.	BZ	Морфологічний	Чудово!	Експлікація
335.	DART	Морфологічний	Радіовзвод	Експлікація
336.	FAN	Морфологічний	Сморід у казармі	Експлікація
337.	FISH	Морфологічний	Військова гра-проведення бойових дій у великих населених пунктах	Експлікація
338.	GOBI	Морфологічний	Гарна ідея старшого за званням офіцера	Експлікація
339.	HANO	Морфологічний	Значна висота – Помилка розкриття (ситуація, за якої парашут не розкривається в момент стрибка)	Експлікація
340.	HUA	Морфологічний	Зрозумів-прийняв	Експлікація
341.	NAVY	Морфологічний	Ніколи не йди добровольцем	Експлікація
342.	15 minutes prior to 15 minutes prior	Лексико-семантичний	Прибуття на завдання за 15 хвилин до появи бойового командира	Експлікація
343.	A good piece of gear	Лексико-семантичний	Чудовий спеціаліст	Логічний розвиток поняття
344.	Back on the block	Лексико-семантичний	Згадала баба, як дівкою була (зустрічатися з друзями, які були до вступу на військову службу)	Реметафоризація

345.	Blues buddies	Фразеологічний	Дружбани в блакитному (двоє військовослужбовців, які покидають базу у формі)	Калькування
346.	Breaking it down Barney-style	Лексико-семантичний	Розжувати (розказати максимально детально)	Деметафоризація
347.	Chair Force	Фразеологічний	Офісні спецпризначенці (військові, змушені займатися паперовою роботою)	Калькування
348.	Check your six	Фразеологічний	Я прикрию тебе	Словниковий відповідник
349.	Days and a wake-up	Фразеологічний	Певний період часу до закінчення військової служби або до перебазування	Експлікація
350.	Double-digit midget	Лексико-семантичний	Військовослужбовці, яким залишилося менше 100 днів до закінчення контракту	Експлікація
351.	Embrace the suck	Фразеологічний	Змиряся	Деметафоризація
352.	Field strip	Лексико-семантичний	Розбирання зброї з метою чищення	Експлікація
353.	Fobbit	Морфологічний	Презирлива назва військовослужбовців США, що намагаються не виходити за периметр бази передового базування	Експлікація
354.	Full battle rattle	Лексико-семантичний	Повне бойове злогадження	Експлікація
355.	Good initiative, bad judgement	Фразеологічний	Хотілося якнайкраще, сталося, як завжди	Експлікація
356.	Grunt by association	Фразеологічний	Боець, який працює серед піхотинців, проте не проходив для цього спеціального тренування	Експлікація
357.	Ground Pounder	Лексико-семантичний	Піхотинець	Деметафоризація
358.	Rack	Лексико-семантичний	Ліжко	Словниковий відповідник
359.	Errr...	Лексико-семантичний	Rrrr (форма привітання серед морських піхотинців, аналогічна «Привіт»)	Транскодування

360.	cheesedick	Лексико-семантичний	Докладати мінімальних зусиль для досягнення певної мети	Експлікація
361.	Devil Dog	Фразеологічний	Пес-чортяка (військовослужбовець ВМС США)	Калькування
362.	On the double	Фразеологічний	На своїх двох / на ходу	Калькування
363.	Oscar-Mike	Фразеологічний	Військовослужбовець, якого ненавидять через некомпетентність, що приводить до загальної та масштабної халепи	Експлікація
364.	Shitbird	Лексико-семантичний	Нікчема	Словниковий відповідник
365.	Medevac	Морфологічний	Медевак (медична евакуація пораненого гелікоптером)	Транскодування
366.	Moon Dust	Фразеологічний	Місячний пил (пил, характерний для південних регіонів Афганістану й Іраку)	Калькування
367.	POG	Морфологічний	Той, хто не належить до піхоти	Експлікація
368.	Ranger Pudding	Фразеологічний	Десантний пудинг (десерт з крекера та особливого крему)	Калькування
369.	Rumint	Морфологічний	Розвіддані, отримані з повсюдних пліток	Експлікація
370.	Terp	Морфологічний	Перекладач	Словниковий відповідник
371.	Woobie	Морфологічний	Покривало, яке видається військовослужбовцям для користування в казармі	Експлікація
372.	Stabbed	Лексико-семантичний	Заколений (обраний командиром для виконання бойового завдання)	Калькування
373.	Linger	Лексико-семантичний	Симулянт (той, хто постійно вдає, що хворий чи поранений)	Деметафоризація
374.	Angel-face	Лексико-семантичний	Молодий офіцер	Експлікація
375.	Booties	Лексико-семантичний	Морська піхота Великобританії	Експлікація

376.	Bondo	Морфологічний	Район ведення бойових дій	Експлікація
377.	Lawndart	Лексико-семантичний	Парашутист	Деметафоризація
378..	Ambush	Лексико-семантичний	Раптовий напад з прихованої позиції	Експлікація
379.	Booby trap	Лексико-семантичний	Міна-сюрприз	Експлікація
380.	Dustoff	Морфологічний	Санітарний вертоліт	Експлікація
381.	Fabian strategy	Фразеологічний	Фабіанська стратегія (уникнення гострих бойових зіткнень з метою виснажити супротивника)	Калькування
382.	Forlorn hope	Фразеологічний	Підрозділ штурмовиків	Деметафоризація
383.	pike square	Фразеологічний	Каре (бойовий порядок)	Словниковий відповідник
384.	Melee	Морфологічний	Рукопашний бій	Словниковий відповідник
385.	No quarter given	Фразеологічний	Без пощади	Калькування
386.	Overwatch	Морфологічний	Вести нагляд за пересуванням своїх військ та військ противника	Експлікація
387.	Shoot and scoot	Фразеологічний	Короткочасний вогонь зі зміною ОП	Експлікація
388.	Sapping	Лексико-семантичний	Підкопування до території ворога	Експлікація
389.	Vedette	Лексико-семантичний	Пост нагляду	Експлікація
390.	Dragon's teeth	Фразеологічний	Протитанкова огорожа	Словниковий відповідник
391.	Dutch Water Line	Фразеологічний	Послідовність оборонних споруд, розроблених для здійснення затоплювання території у разі необхідності	Експлікація
392.	Pillbox	Лексико-семантичний	Закритий вогневий пост	Експлікація
393.	"lily pad" base	Фразеологічний	Транзитна військова база	Експлікація
394.	accustom to gunfire	Фразеологічний	Обстріляти	Калькування
395.	acid drop	Лексико-семантичний	Солдат, який постійно скаржиться	Експлікація
396.	boondoggle	Морфологічний	Непродумана військова операція	Експлікація

397.	boonierat	Лексико-семантичний	Піхотинець	Деметафоризація
398.	Bags of Passion	Фразеологічний	Посилка чи лист з дому	Експлікація
399.	Buckle for your dust	Фразеологічний	Бомбардувати	Деметафоризація
400.	bush	Лексико-семантичний	Поле бою	Деметафоризація
401.	bust caps	Лексико-семантичний	Швидко стріляти (гатить)	Експлікація
402.	capping	Лексико-семантичний	Стрільба	Деметафоризація
403.	clearance	Лексико-семантичний	Дозвіл на оточення ворога	Експлікація
404.	cluster fuck	Фразеологічний	Бойова операція, яка провалилася	Експлікація
405.	crispy critters	Лексико-семантичний	Хрустики (останки жертв бомбардування, які загинули в пожежі)	Калькування
406.	Delta hotel	Фразеологічний	Пряме влучання	Деметафоризація
407.	gasoline cowboy	Фразеологічний	Танкіст	Деметафоризація
408.	hammer	Лексико-семантичний	Бомбити / обстрілювати	Деметафоризація
409.	insert	Лексико-семантичний	Висадка десанта	Експлікація
410.	Kool-Aid	Лексико-семантичний	Убитий під час бойових дій	Експлікація
411.	lego	Лексико-семантичний	Піхотний підрозділ	Експлікація
412.	little people	Фразеологічний	Вороги	Деметафоризація
413.	mad minute	Фразеологічний	Шалений обстріл	Експлікація
415.	most ricky-tick	Фразеологічний	Негайно	Деметафоризація
416.	number one	Фразеологічний	Найкращий	Деметафоризація
417.	number ten	Фразеологічний	Найгірший	Деметафоризація
418.	number ten thousand	Фразеологічний	Широкомасштабна катастрофа	Деметафоризація
419.	peanuts	Лексико-семантичний	Поранений у ході бойових дій	Експлікація
420.	profile	Лексико-семантичний	Заборона нести військову службу внаслідок серйозного травмування або поранення	Експлікація
421.	Red Legs	Фразеологічний	Червононогі (артилеристи)	Калькування
422.	sky out	Лексико-семантичний	Здиміти (негайно тікати)	Реметафоризація
423.	stand-down	Лексико-семантичний	Виведення військ / деескалація / розформувати	Словниковий відповідник

424.	Tail-end Charlie	Фразеологічний	Останній підрозділ у стройовій колоні	Експлікація
425.	Two	Лексико- семантичний	Двійка (радіосигнал від розвідника)	Калькування
426.	wasted	Лексико- семантичний	Вбитий	Деметаворизація
427.	zapped	Лексико- семантичний	Вбитий	Деметафоризація
428.	geek hazing	Фразеологічний	Дідовщина	Деметафоризація
429.	ghillie	Лексико- семантичний	Кікімора	Словниковий відповідник
430.	weekend warrior	Фразеологічний	Резервіст	Деметафоризація
431.	idiot stick	Фразеологічний	Рушниця М16	Деметафоризація
432.	Dome of Obedience	Фразеологічний	Кевларовий шолом	Деметафоризація
433.	Fart Sack	Фразеологічний	Спальний мішок	Деметафоризація
434.	Cannon Cocker	Фразеологічний	Артилерист	Деметафоризація
435.	Cannon Fodder	Фразеологічний	Піхотинець	Деметафоризація
436.	Gun Bunny	Фразеологічний	Артилерист	Деметафоризація
437.	The Word	Лексико- семантичний	Наказ бойового командира / закінчення дня служби	Експлікація
438.	Roach Wagon	Фразеологічний	Польова кухня	Деметафоризація
439.	Poop	Лексико- семантичний	Офіційна інформація	Експлікація
440.	Crowd Pleaser	Фразеологічний	Велика бомба, скинута з винищувача	Експлікація
441.	Fister	Лексико- семантичний	Наглядач-артилерист	Експлікація
442.	Crotcher	Лексико- семантичний	Морський піхотинець	Деметафоризація
443.	Frost	Лексико- семантичний	Бути напоготові	Експлікація
444.	jam the comm	Фразеологічний	Глушити зв'язок	Калькування
445.	Johnny Raw	Фразеологічний	Новобранець	Деметафоризація
446.	Squaddy	Морфологічний	Братанчик (солдат)	Словниковий відповідник
447.	Cherry	Лексико- семантичний	Молодий офіцер	Деметафоризація
448.	Mustang	Лексико- семантичний	Офіцер, який швидко просувається по кар'єрній драбині	Експлікація
449.	Bullet sponge	Фразеологічний	Поглинач куль (морський піхотинець)	Калькування
450.	Looeuy / loolie / louie / lieuy	Морфологічний	Лейтенант	Словниковий відповідник
451.	fragging	Лексико- семантичний	Убивство командира під час бою	Експлікація

452.	atten-hut	Лексико-семантичний	Бути наготові	Експлікація
453.	shavetail	Лексико-семантичний	Молодший лейтенант	Деметафоризація
454.	jarhead	Морфологічний	Морський піхотинець США	Деметафоризація
455.	kitchen patrol duty	Морфологічний	Наряд на кухні	Словниковий відповідник